

Hoogheemraadschap van
Rijnland

BURAP-1 / 2016

Eerste bestuurs- rapportage over 2016

Peildatum: 31 maart 2016

Archimedesweg 1
postadres:
postbus 156
2300 AD Leiden
telefoon (071) 3 063 063
telefax (071) 5 123 916

CORSA nummer: 16.034325
versie:
auteur: Concerncontrol
oplage:
datum: april 2016
projectnummer:

INHOUDSOPGAVE

1. Samenvatting bestuursrapportage.....	3
2. Inleiding en leeswijzer	7
2.1 Inleiding	7
2.2 De planning- en controlcyclus	7
2.3 Leeswijzer	8
3. Programma's 2016	9
3.1 Programma Veiligheid	9
3.2 Programma Voldoende Water	12
3.3 Programma Schoon en Gezond Water	16
3.4 Programma Waterketen	19
3.5 Programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD)	25
4. Financiën	30
4.1 Wat is de prognose voor 2016? En wat zijn de uitgaven?.....	30
4.2 Renteontwikkelingen.....	32
4.3 Personele informatie	32
4.4 Organisatie en control.....	33
4.5 Besparingen Bestuursakkoord Water (BAW)	35
4.6 Verbonden partijen.....	35
5. Toetsing.....	36
5.1 Toetsingskaders	36
5.2 Bevindingen van de toetsing op de verordening	36
Bijlage 1. Stand van zaken en prognose van geselecteerde investeringsprojecten (vertrouwelijk) 38	
Bijlage 2. Stand van zaken en verwachtingen verbonden partijen	39

---

1. Samenvatting bestuursrapportage

Op basis van deze bestuursrapportage concludeert het college dat de in de programma-begroting 2016 gestelde doelstellingen en prestaties grotendeels worden behaald. Bij enkele activiteiten treedt vertraging op, soms door externe oorzaken maar mede ook door personele capaciteit. Dit speelt met name in de programma's Voldoende Water en Waterketen en in de nadere uitwerking van de bestuurlijke thema's. In het MJP 2017-2020 neemt het college hiervoor extra – flexibele - personele capaciteit op, wat binnen het personele budget valt, zowel in 2016 als volgende jaren.

I. Financiën

Exploitatieprognose

Hoewel sprake is van meerdere bijstellingen verwacht Rijnland per saldo binnen de exploitatiebegroting te blijven. Meevallers doen zich voor bij de:

- rentelasten, vanwege de aanhoudende dalende kapitaalmarktrente (€ 1,2 mln),
- opbrengsten uit opstalrechten (€ 0,5 mln),
- belastingsamenwerkingsverband BSGR, met name via het positieve jaarresultaat (€ 0,5 mln),
- diverse kleinere posten (€ 0,3 mln).

Tegenvallers doen zich voor bij:

- meer projecten gereed dan begroot. Hiervan belopen de kapitaallasten € 1,8 mln.
- lagere belastingopbrengsten (€ 0,7 mln).

Meer informatie is in hoofdstuk 4 terug te vinden en in hoofdstuk 3 per programma.

Investeringsprognoses

Rijnland verwacht over 2016 € 115 mln in te zetten aan investeringsuitgaven, oftewel 97% van de in begroting 2016 opgenomen investeringsramingen.

II. Actualiteiten en bijzondere gebeurtenissen

Begin april heeft de gemeente Alphen het herstel van de Julianabrug in gang gezet. Eind mei is de nieuwe brug gereed.

Eerste fase terugplaatsing bruggdelen Julianabrug

Informatiebeveiliging blijft een actueel thema. Zo had Rijnland het eerste kwartaal korte tijd te maken met ransomware. Om het virus en de geïnfecteerde bestanden te verwijderen was gedurende een dagdeel het netwerk offline.

Los hiervan was in het eerste kwartaal sprake van een brandje toen het noodaggregaat vanwege afwijkingen in de stroomvoorziening moest worden geactiveerd. Ook dit was

---

mede door opgedane ervaringen in calamiteitenoefeningen binnen enkele uren verholpen.

III. De programma's van Rijnland

1. Programma Veiligheid

De activiteiten binnen het programma Waterveiligheid verlopen volgens planning. De verbetering van 5 km regionale keringen is momenteel in uitvoering. Andere projecten zijn in voorbereiding en starten later dit jaar met de uitvoering. Dat geldt ook voor de verbetering van de IJsseldijk bij Gouda.

2. Programma Voldoende Water

Het bestuursprogramma Voldoende Water ligt goed op schema. De uitvoering van de grote programma's (baggeren, watergebiedsplannen, gemaalrenovaties) loopt conform begroting.

Kadeverbetering bij Molenviergang, Aarlanderveen

Van de top 10 van begrotingsaandachtspunten loopt alleen de evaluatie van het baggerbeleid enige vertraging op, omdat de scope is uitgebreid met het totale onderhoud aan watergangen. Er zijn een paar aandachtspunten buiten de top 10. We hebben een aanbestedingstegenvaller bij boezemgemaal Spaarndam, leidend tot een aanvullend krediet van € 1,6 mln. Bij baggerwerk in de Haarlemmermeerpolder is per abuis met PFOS verontreinigde bagger verwijderd en naar andere locaties gebracht. Een update volgt via de oplegnotitie of waar mogelijk eerder. De uitgaven in de jaren (niet de totale raming) van de beide piekbergingen is gewijzigd o.a. door vertraging in de grondaankopen. Er treedt enige vertraging op in de reguliere baggerclusters, zonder dat dit de einddoelen negatief beïnvloedt. Ter bestrijding van verdere grondwaterproblemen in Noordwijk leggen Rijnland en de gemeente een drainage aan.

Opgeleverde waterberging Spoelwijk te Boskoop

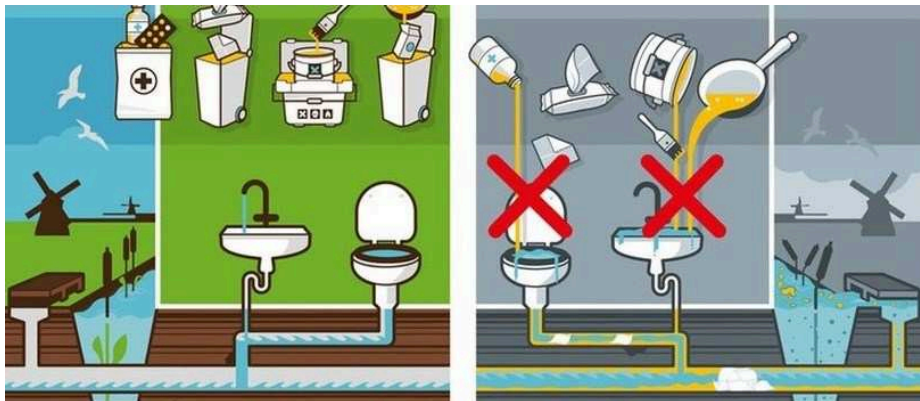
3. Programma Schoon en Gezond Water

Het grootste deel van dit programma ligt goed op schema. Binnen de top 10 zijn drie punten tijdelijk vertraagd, maar al deze punten starten we dit jaar alsnog op. Het gaat om het aanwijzen van de inspiratiepolders (in het kader van de doelen overig water), het (stimuleren van) ecologisch(er) beheer en onderhoud door derden, en het KRW-project De Wilck. Op het gebied van zwemwater zijn we in goed overleg met de gemeente en het recreatieschap over het alsnog oplossen van knelpunten op een tweetal locaties in Spaarnwoude; omdat de oorzaak vooral ligt in achterstallig onderhoud van het recreatieschap hebben we deze locaties vorig jaar niet op orde kunnen brengen. De aanpak van blauwalgen komt na de zomer naar de VV.

4. Programma Waterketen

De werkzaamheden voor het programma Waterketen lopen voor een belangrijk deel goed. De meeste vervangingsinvesteringen lopen conform planning. Enkele projecten zijn licht vertraagd (procesautomatisering en renovatie awzi Leiden ZW). Inspecties voor een beter beeld van de onderhoudstoestand lopen conform planning. Assetmanagement wordt steeds meer geïntegreerd in de reguliere bedrijfsvoeringprocessen en denkwijzen. De technische maatregelen op het gebied van de gasveiligheid (ATEX) zijn vrijwel geheel afgerond. Het verkrijgen van de officiële goedkeuring per installatie kost meer tijd dan gedacht. Er is veel aandacht besteed aan de bewustwording van veiligheid (audits, veiligheidsfilmpjes, bedrijfshulpverleningstrainingen).

Het samenwerkingsproces in de vier sub-regio's binnen de regio Rijnland verloopt goed. Medio 2016 zal één gemeenschappelijke samenwerkingsovereenkomst worden ondertekend door de gemeenten, de drinkwaterbedrijven en Rijnland. In twee regio's komt gezamenlijke planvorming van de grond in de vorm van een integraal (afval)waterketenplan. Begin 2016 is de bewustwordingsactie "niet in het riool" gestart in de sub-regio Leiden, daarin specifiek aandacht voor onder meer vet rest en geneesmiddelen (afval).

Afbeelding bij campagne voor o.a. geen medicijnresten in riool

Eind 2015 is gestart met het bestuurlijke proces gericht op het, zo mogelijk in 2016, maken van een keuze of het bepalen van een richting voor de toekomstige organisatie van het zuiveringsbeheer. In het eerste kwartaal 2016 is een VV klankbordgroep ingesteld en is een inventariserende ronde langs de fracties geweest.

Op een aantal awzi's staat onderzoek gepland naar innovatieve technieken (o.a. stikstofverwijdering met Demon EssDe, slibontwatering zonder chemicaliën, zeven van slib). Daarnaast zijn we betrokken bij diverse Stowa-onderzoeken naar "emissiereductie microverontreinigingen (o.a. geneesmiddelen)".

5. Programma Bestuur, organisatie en dienstverlening (BOD)

Het programma BOD ligt voor een belangrijk deel goed op schema. De uitvoering van de top 10 van begrotingsaandachtspunten loopt op de meeste punten conform planning. De

---

VV heeft de koers bepaald in het nieuwe Waterbeheerplan (WBP5), en in de stippen op de vijf bestuurlijke thema's Participatie, Deregulering, Dienstverlening, Innovatie en Duurzaamheid.

We zetten flink in op de omgevingsgerichtheid van onze organisatie. Het toewijzen van een relatiebeheerder aan iedere gemeente is echter nog niet volledig gerealiseerd, de verwachting is dat dit later in 2016 wel het geval zal zijn.

Daarnaast hebben we stappen gemaakt in de uitvoering van het OrganisatieVerbeterPlan (OVP). Zo besteedt elke leidinggevende in zijn/haar team aandacht aan het vertalen van de doelen uit het OVP naar de individuele medewerkers. Daarnaast loopt er een intensief traject om de projectbeheersing verder te verbeteren.

H@RM en Prosa zijn conform planning opgeleverd en de organisatie werkt er hard aan om de nieuwe systemen zo effectief mogelijk te in te zetten. In het project Informatiebeveiliging is er sprake van een vertraging.

Vaststelling door de VV van de duurzame energiestrategie is later dan gepland, waardoor in 2016 nog niet gestart kan worden met de uitvoering van de maatregelen uit het Energie Efficiency Plan.

Verder heeft Rijnland het eerste kwartaal drie maatregelen beloofd met een bijdrage uit het vorig jaar opgerichte innovatiefonds.

IV. Risico's en toetsing

Mede door de voorgestelde verschuivingen in de begroting en ondanks meerdere aanvullende kredieten – waarvan de financiële consequenties overigens na 2016 plaatsvinden – is de exploitatiebegroting na deze burap voldoende robuust om de eventuele consequenties van de `restrisiko's te dekken. Het betreft onder meer kans op extra correctief onderhoud, eventuele meerkosten vanwege piekbuien of andere externe factoren.

De aanvullende kredieten, die tegelijkertijd met de burap worden behandeld zijn:

- Kadeverbetering Gouwe Zaans Rietveld (niet volledig begroot);
- Boezemgemaal Spaarndam (niet volledig begroot);
- Aanleg drainage Noordwijk voor grondwateroverlastbestrijding (niet begroot);
- Scopewijzigingen besturingssysteem boezembeheer Bosbo (niet volledig begroot);
- Blue Energy Centrale: betreft een extra krediet van € 80.000 dat volledig wordt "terugbetaald" via derden.

2. Inleiding en leeswijzer

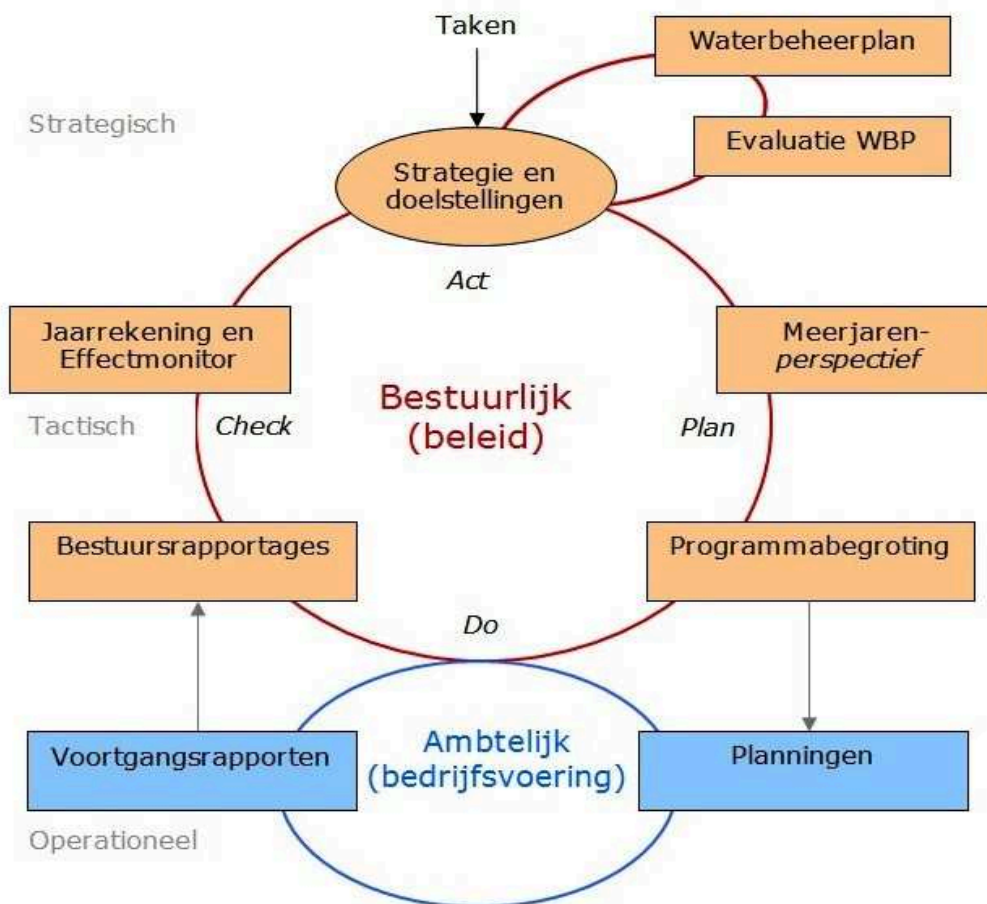
2.1 Inleiding

Iedere bestuursrapportage (hierna: burap) is een toetsing van de voortgang van de Programmabegroting, uitgedrukt in concreet behaalde resultaten en de financiële gevolgen daarvan. De Burap geeft antwoord op de volgende vragen:

1. Ligt Rijnland qua programmabegroting 2016 op koers en waar moet worden (bij)gestuurd?
2. In hoeverre is sprake van financiële wijzigingen c.q. een begrotingswijziging?
3. Met welke nieuwe (onvoorziene) ontwikkelingen heeft Rijnland te maken?

2.2 De planning- en controlcyclus

De positie van de tussentijdse rapportages in het cyclische beleidsproces van plannen, uitvoeren, **rapporteren**, **checken** en **bijsturen**

De begroting 2016 komt voort uit het MJP. Deze Burap presenteert de resultaten tot en met maart 2016. Met de resultaten en prognose van de eerste burap wordt rekening gehouden in het MJP, dat tegelijk is geagendeerd. De tweede burap vormt mede de input voor de begroting, die op dezelfde vergadering is geagendeerd. Eventuele relevante ontwikkelingen tussen april en de VV-behandeling in mei / juni zijn in het VV-voorstel via de oplegnotitie opgenomen.

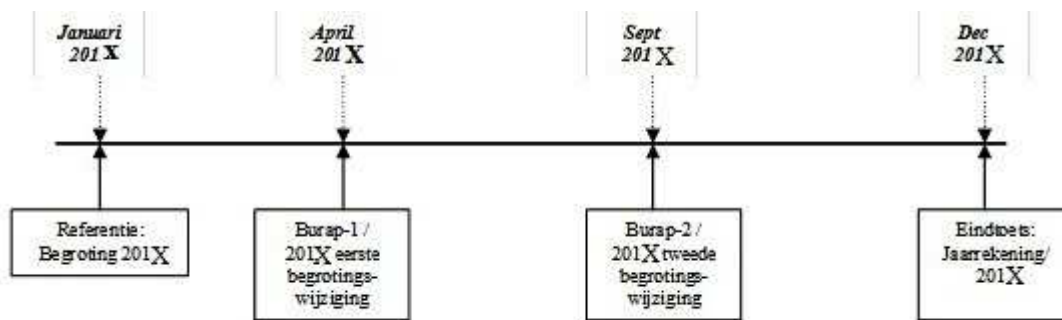
2.3 Leeswijzer

De indeling van deze Burap is als volgt:

Hoofdstuk 1 bestaat uit een **samenvatting** op hoofdlijnen met de volgende waterschapsbrede onderwerpen:

- aandachtspunten en behaalde resultaten, inclusief toelichting en eventuele (bij)sturingvoorstellen;
- financiële samenvatting en ontwikkelingen .

In hoofdstuk 3 zijn de doelstellingen en **resultaten** uit de Programmabegroting 2016 afgezet tegen de geactualiseerde doelstellingen en resultaten. De Programmabegroting 2016 is de referentie voor in hoeverre de resultaten zijn of worden gehaald. Indien besluiten van de Verenigde Vergadering invloed hebben op de doelstellingen en resultaten uit de programmabegroting, dan is dit zowel in de tekst als in de scores verwerkt. Schematisch ziet dit er als volgt uit:

Per programma worden de doelstellingen vermeld, de resultaten, de investeringen per doelstelling en de kosten. Er zijn drie beoordelingsscores:

- De doelstelling wordt gerealiseerd volgens plan: **+**
- De realisatie of voortgang ligt onder de doelstelling en is een aandachtspunt: **+/-**
- De realisatie of voortgang ligt ruim onder de doelstelling: **-**

Per aandachtspunt is sprake van een feitelijke score, de score tot en met de Burap-periode, i.c. 1 januari – 31 maart 2016 en een geprognosticeerde score. Deze heeft betrekking op geheel 2016. Scores worden weloverwogen toegekend, de totstandkoming ervan is geen exacte wetenschap. Centraal per programma staat de bij de begroting afgesproken 'top tien' van aandachtspunten. Soms is overigens sprake van iets meer of minder aandachtspunten. Overige relevante aandachtspunten staan onder deze top tien toegelicht.

Hoofdstuk 4 geeft de **financiële prognoses** weer en bevat de geprognosticeerde exploitatiebegroting over 2016, inclusief een verschillenanalyse ten opzichte van de programmabegroting. Ook treasury, het belastingproces, de belangrijkste (rest)risico's en de stand van zaken rondom verbonden partijen komen aan bod. Het hoofdstuk behandelt ook het verschil tussen de prognose van het totaal aan investeringsuitgaven en de in de begroting 2016 opgenomen investeringsuitgaven.

In hoofdstuk 5 staat aan welke **kaders** de aangeleverde informatie is getoetst en wat de toetsingsresultaten zijn. In de separate bijlage 1 staat tot slot een vertrouwelijk overzicht van de voortgang van de door VV relevant geachte investeringsproject(en)(clusters).

3. Programma's 2016

3.1 Programma Veiligheid

Portefeuillehouders: M. Kastelein, H. Pluckel (kust)

Programmadirecteur: A. Bol

Wij beschermen ons beheergebied en de Rijnlandse inwoners goed tegen overstromingen vanuit de zee, de rivieren en het regionale watersysteem. Hiervoor gebruiken we een aanpak in drie lagen: we noemen dat meerlaagsveiligheid. In het Waterbeheerplan 5 zijn voor de planperiode 2016-2021, waarvan dit MJP de eerste vier jaren omvat, drie tactische doelen voor waterveiligheid onderscheiden, gelijk aan de drie lagen van de meerlaagse veiligheid:

1. Wij beschermen tegen overstromingen (preventie),
2. Wij adviseren over het beperken van de gevolgen van overstromingen (gevolgbeperking),
3. We bereiden ons goed voor op een calamiteit.

3.1.1 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2016

	Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2016	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
1. Preventie				
1	Starten met de uitvoering van de verbetering van de IJsseldijk bij Gouda.	+	Het project loopt volgens planning: Op het projectplan zijn geen zienswijzen ingediend; na vaststelling in de VV van juni zal de aanbesteding van het werk worden afgerond. Tegelijkertijd zal de subsidie-aanvraag voor de realisatiefase worden ingediend bij het HWBP. Er wordt een kans benut om gratis klei af te nemen van de gemeente Zuidplas. Deze wordt vanaf mei 2016 in depot gebracht op het Sluiseiland. Eind 2016 gaat "de schop in de grond": er wordt dan gestart met het verleggen van kabels.	+
2	Duidelijkheid over de veiligheidsopgave voor en besluitvorming over de status van de Spaardammerdijk en de waterkering langs de Gekanaliseerde Hollandsche IJssel (Rijnland neemt deel aan de 'Dijkversterking Centraal Holland', maar is niet de trekker)	+	De veiligheidsopgave op basis van de nieuwe normering is bekend. De nieuwe normering moet nog wel formeel worden vastgesteld door de provincies.	+
3	Subsidie verworven en start 'Projectoverstijgende Verkenning (POV) voorlanden' (Rijnland neemt deel aan de POV, maar is niet de trekker).	+	De POV start in juni onder leiding van Hoogheemraadschap Schieland en de Krimpenerwaard. Rijnland neemt deel in het technisch team.	+
4	Vorbereiding en uitvoering van regionale kadeverbeteringen: deelprojecten uit de 'Top 25' en uit kadeverbeteringsprojecten rond Aalsmeer, de Boterhuispolder, Gogerpolder en Polder	+	Top 25: Een deelproject in Zoeterwoude en één in de Veender- en Lijkerpolder zijn gereed gekomen. Het laatste deelproject in de Polder Vierambacht is in maart gegund. Twee projecten in de Wasse-naarsepolder en "Langs de Drecht" worden op dit moment aanbesteed.	+

	Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2016	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
	Oukoop (allen voormalige 'Top 50') en ca. 15 km minder ingrijpende werkzaamheden		Top 50: De Gogerpolder is gereed. De kadeverbeteringen Oukoop en Boterhuispolder zijn in voorbereiding. In de Boterhuispolder wordt samengewerkt met gemeente en provincie: de kadeverbetering, vervangen van de weg op de dijk en vervangen van damwanden t.b.v. de vaarweg wordt integraal uitgevoerd. De bestuurlijke overeenkomst is in voorbereiding. De kadeverbetering in Aalsmeer is in 3 fasen verdeeld. Fase 1 is gereed, fase 2 is in voorbereiding, fase 3 start met voorbereiding eind 2016. Overig: in totaal wordt in 2016 ca 20 km regionale keringen aangepakt. Hiervan is inmiddels 5 km in uitvoering en 15 km in voorbereiding.	
5	Start van de nieuwe toetsing van de regionale keringen	+	De nieuwe toetsing van de regionale keringen start na de zomer.	+
6	Afstemming met de provincie over het proces over de niet-genormeerde polderkeringen	+	We wachten het verzoek van de provincies af.	+
7	Aansturen op verwerking van de resultaten van de landelijke veldproef naar alternatieven voor het bestrijden van muskusratten in een nieuw strategiedocument door de beheerorganisatie (Rijnland werkt hierin samen met andere waterschappen)	+	De landelijke veldproef is afgerond. De resultaten zullen na analyse dit najaar beschikbaar komen. De conclusies uit deze analyse worden door het platform muskusratten van de Unie van Waterschappen (UvW) vertaald naar (bestuurlijke) dilemma's / keuzes.	+
8	Een inhaalslag maken in de legalisatie van niet-waterkerende objecten op regionale keringen.	+	De inhaalslag is gestart en wordt projectmatig aangepakt.	+
2. Gevolgbeperking				
9	Volgen en beïnvloeden van de landelijke ontwikkelingen op een aantal onderwerpen, o.a. toetsen keringen en opstellen van overstromingsbeelden. Alert zijn op kansen om aan te sluiten op initiatieven van anderen, bijv. voor een pilot voor het testen van concepten van gevolgbeperking.	+	Rijnland zoekt aansluiting bij het voorgenomen kustpact (rijk, provincies, waterschappen en natuurbeherende organisaties) n.a.v. het terugtrekken van de wijziging van het bouwbeleid voor de kust. Het landelijk beoordelingsinstrumentarium primaire keringen dreigt later opgeleverd te worden dan gepland (2017). Omdat daardoor ook de toetsing door de waterschappen dreigt te vertragen is er via de UvW een brief gestuurd aan de minister om deze vertraging alvast onder de aandacht te brengen. T.b.v. de nieuwe toetsing regionale keringen bekijken we hoe we de uitkomsten gaan gebruiken van de proef bij de Leendert de Boerspolder en de pilot nadere toetsing van de ringdijk Haarlemmermeer die zich richt op grondmechaniek.	+

	Doelstellingen en resultaten Programmabegroting 2016	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
			We nemen actief deel aan het opstellen van de visie op de levenscyclus van regionale keringen die wordt ontwikkeld in het samenwerkings-verband van UvW, Stowa en IPO.	

3.1.2 Wat gaat dit kosten in 2016? En wat zijn de gemaakte kosten tot en met maart? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Veiligheid	Begroting 2016	Prognose 2016	%
Totale exploitatiekosten (in € 1.000,-)	27.442	29.351	107%

De geprognosticeerde exploitatiekosten liggen € 1,9 mln hoger dan begroot. Dit verschil wordt grotendeels gedekt door de inzet van de bij de jaarrekening 2015 afgesproken bestemmingsreserve. Bij de behandeling van de jaarrekening 2015 wordt voorgesteld om de afschrijvingstermijn te verlagen van geactiveerde HWBP-bijdragen uit eerdere jaren. De feitelijke verlaging – van 30 naar 5 jaar – vond plaats in 2015 en wordt gefinancierd uit de bij jaarrekening afgesproken hiervoor op te richten bestemmingsreserve. Dit leidt eenmalig in 2016 tot een hogere afschrijving van € 1,8 mln.

Verder is sprake van meerdere verschillen. Zo liggen de opbrengsten uit opstalrechten hoger (€ 0,5 mln), maar is sprake van hogere kapitaallasten doordat projecten eerder gereed zijn dan begroot (+/+ € 0,6 mln).

Investeringsuitgaven

Programma Waterveiligheid	Begroting 2016	Prognose Burap-1 2016	%
Bruto investeringen	23.725	22.757	96%

Investeringsuitgaven

De investeringsprognose ligt € 1,0 mln lager dan begroot. Dit heeft de volgende oorzaken:

Hogere ramingen dan begroot voor de jaarschijf 2016:

- Door vertraging in 2015 en scopewijziging van de renovatie van de Grote sluis en brug Spaarndam;
- Door het opnemen van de Rijnlandse bijdrage voor fase II van de dijkversterking Centraal Holland;
- Van 3 Top25-projecten als gevolg van vertraging van uitvoering van de restpunten in 2015 of verschuiving van het moment waarop de inkomsten worden verwacht naar na 2016.
- voor het Top25-project Polder Vierambacht door herstel van de fout dat de raming van één deelproject niet was opgenomen in de begroting 2016/MJP2016-2019 (ter informatie: eenzelfde omissie is hersteld in de raming van het Top25-project Polder Rijnsaterwoude, maar daar wijzigt alleen de raming voor 2017, niet die voor 2016),

Lagere ramingen dan begroot voor de jaarschijf 2016:

- Door versnelling in 2015 of vertraging nu van vijf Top25- en Top-50-projecten.
- Door optimalisaties en aanbestedingsvoordelen in het Top50-project Aalsmeer en Boterhuispolder en in het project 'groot onderhoud 2015'.

3.2 Programma Voldoende Water

Portefeuillehouder: J.J.J. Langeslag, M. Leewis (voldoende zoet water)

Programmadirecteur: A. Bol

Rijnland zorgt voor voldoende water, dus niet te veel en niet te weinig en niet te zout, passend bij de functies in ons gebied. Dat lijkt vanzelfsprekend, maar is het niet. Rijnland ligt voor het grootste deel onder zeeniveau, kent een grote variatie aan hoogteligging en soorten landgebruik. Door klimaatverandering, bodemdaling en verstedelijking neemt de druk op de ruimte en het watersysteem almaar toe. Daarom is goed beheer, een goede inrichting en gedegen onderhoud van essentieel belang voor het gewenste waterpeil.

3.2.1 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2016

	Doelstellingen en resultaten programmabegroting	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec.
1. Peilbeheer				
1	Herzien peilbesluiten in vijftien à twintig polders	+	De VV heeft één peilbesluit vastgesteld. De commissie heeft voor vier polders het conceptpeilbesluit ter consultatie besproken.	+
2	Evalueren, en indien nodig, herzien beleid peilafwijkingen	+	Met LTO en natuurterreinbeheerders hebben we contacten gelegd om gezamenlijk kansen en randvoorwaarden in beeld te brengen. Doel is na de zomer een advies op te leveren.	+
2. Instandhouding van het watersysteem				
3	Herzien van het beleid baggeren	+/-	De te bereiken doelen, vertaald naar concrete maatvoering en onderhoudsregels, staan centraal. Daarom hebben we het onderwerp verbreed naar het totale onderhoud aan watergangen, dus inclusief schonen en schouw, omdat ook deze beleidskaders aan herziening toe zijn. In het proces betrekken we de stakeholders actief. Door de verbreding van de scope, en de intensieve interactie met de omgeving, kost de herziening meer tijd dan voorzien.	+/-
4	Opstellen waterbodempkwaliteitskaart	+	We zijn gestart met het opstellen van de kaart, en maken hierbij gebruik van de ervaringen van o.a. Delfland.	+
5	Afronden baggercluster 5 (Nieuwkoop) en cluster 6 (Ringvaart)	+	Het werk in beide clusters is afgerond. In de nazorg speelt de afhandeling van twee weilanddepots en een strafrechtelijk onderzoek naar de aannemer.	+
6	Vaststellen aanpak en programma onderhoud kunstwerken	+	We hebben de kunstwerken (stuwten, inlaten, duikers) geprioriteerd op basis van de uitgangspunten van assetmanagement. De veertig meest urgente kunstwerken hebben we ingepland; de uitvoering is gestart.	+
7	Met betrokken partijen oppakken grondwateroverlast Noordwijk	+/-	Samen met gemeente Noordwijk en het HWBP (subsidiegever) bereiden we het leggen van een drainage in de boulevard van Noordwijk voor. Er ligt een aanvullende kredietaanvraag voor bij de VV van juni, gebaseerd op een	+/-

	Doelstellingen en resultaten programmabegroting	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec.
			SSK-raming. Realisatie is vlak na de zomer gepland. De schadeadviescommissie heeft opdracht om te adviseren over de ingediende schadeclaims. Rijnland vraagt aan het HWBP een bijdrage in de kosten.	
Gevolgen wateroverlast beperken				
8	Actualiseren studie waterbezwaar	+	In 2015 maakten we een quickscan waarover we januari aan de VV hebben gerapporteerd. Begin 2016 startte de 2 ^{de} fase, de verdiepende analyse. Dit loopt volgens schema en ronden we medio dit jaar af. Daarmee hebben we inzicht in de gevolgen van klimaatveranderingen op het watersysteem en de regionale keringen. In het najaar vindt de opinievorming plaats met de VV over eventueel te nemen maatregelen.	+
9	Starten integraal (incl. waterkwaliteit) watergebiedsplan "Zoetermeer"	+	We zijn gestart met (de inventarisatiefase) van het watergebiedsplan.	+
Voldoende zoet water				
10	Afronden "MIRT"*-verkenning naar vergroten KWA tot 15m ³ /s * Meerjarenprogramma Infrastructuur, Ruimte en Transport	+	Eind 2016 ronden we de verkenning-fase voor de vergroting van de KWA af. In dit kader hebben we diverse varianten nader onderzocht en de gebiedsprocessen opgestart. We zoeken actief naar synergie met andere ontwikkelingen.	+
11	Afronden pilots voorzieningen-niveau Haarlemmermeer en Boskoop	+	Samen met de sector hebben we knelpunten en kansen in beeld gebracht. Op basis daarvan werken we in de komende periode aan handelingsperspectief, waarbij we samen met de RO- partners ook kijken naar eventuele adaptatie van de functies op termijn.	+
12	Uitvoeren onderzoek optimalisatie doorspoelen Haarlemmermeer	+	In 2016 voeren we samen met de sector een onderzoek uit naar de kansen voor optimalisatie van de doorspoeling in de Haarlemmermeer waarbij doelmatigheid, duurzaamheid en klimaatrobustheid uitgangspunt zijn.	+

Niet in de begrotings-top tien, maar wel bestuurlijk relevant:

Baggerwerken:

Tijdens de uitvoering van reguliere baggerwerken blijkt dat er per abuis met PFOS verontreinigde bagger is verwerkt. Een update hierover volgt in de oplegnotitie of waar mogelijk eerder.

Piekbergingslocaties:

Voor de Nieuwe Driemanspolder werken we nog steeds toe naar afronding voor 1 januari 2020. Daartoe hebben we het werk nu in aanbestedingsprocedure. We verwachten de laatste gronden nog dit jaar aan te kopen. De VV heeft in april de planproducten (legger, peilbesluit en projectplan) vastgesteld. Voor de Haarlemmermeerpolder kopen we ruil-

---

grond aan van de provincie Noord-Holland om in te zetten bij de verwerving van de laatste percelen. Parallel daaraan bereiden we het ontwerp van de piekberging voor.

Boezemgemaal Spaarndam:

Het aanbestedingsresultaat valt fors tegen. We analyseren hoe dit kan en komen met een voorstel voor het vervolg naar de VV.

Stedelijke waterplannen / overname onderhoud stedelijk water:

We werken aan afronding van de nog lopende plannen, en aan de omzetting naar strategische agenda's, in goed overleg met gemeenten. We komen met een voorstel hiertoe naar de VV.

De evaluatie van overname onderhoud stedelijk water volgt later dit jaar.

Watergebiedsplannen:

In diverse plannen loopt de uitvoering (Boskoop, Spaarnwoude Zuid-Kennemerland, Wassenaarschepolder, Zuidgeest, Duin en Bollen). In de commissie van april hebben we de opbrengsten van het innovatieve gebiedsproces in Reeuwijk (De Wijk) gepresenteerd. In het kader van de Flying Squad hebben we diverse maatregelen uitgevoerd, waaronder een aantal in goede samenwerking met Staatsbosbeheer. Zo hebben we op grond van Staatsbosbeheer watergangen aangelegd en verbreed, en in ruil daarvoor een aantal maatregelen voor Staatsbosbeheer uitgevoerd.

3.2.2 Wat gaat dit kosten in 2016? En wat zijn de gemaakte kosten tot en met maart? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Voldoende Water	Begroting 2016	Prognose 2016	%
Totale exploitatiekosten (in € 1.000,-)	47.014	47.612	101%

De exploitatieprognose komt ca. € 0,6 mln hoger uit dan begroot. Er is sprake van per saldo meer kapitaallasten dan begroot, doordat enkele projecten eerder gereed zijn dan begroot (+/+ € 1,2 mln). Daar staat tegenover dat per saldo de rentelasten lager zijn dan begroot (-/- € 0,6 mln) door de aanhoudende dalende kapitaalmarktrente.

Investeringsuitgaven

Programma Voldoende water	Begroting 2016	Prognose Burap-1 2016	%
Bruto-investeringen	48.142	53.715	112%

De investeringsprognose ligt ca. € 5,5 mln hoger dan begroot.

Investeringsramingen hoger dan begroot voor de jaarschijf 2016:

- **Piekberging Haarlemmermeer:** Grondverwerving is verschoven van 2015 naar 2016. Het ontwerp van de piekberging was gepland na afronding van de boezemstudie. Op basis van het tussenresultaat van die studie kan al in 2016 worden gestart met het ontwerp.
- **Boezemgemaal Spaarndam:** Tegenvaller in de aanbesteding.

Raming lager dan begroting voor de jaarschijf 2016:

- **Watergebiedsplan Greenport Boskoop:** Het leggen van verruimde duikers en het opwaarderen tot hoofdwatgangen is een complex proces, waarbij eerst in ieder geval veel kabels en leidingen moeten worden omgelegd.
- **Baggerwerken:** De baggerwerken zijn door een nieuw IPM team opgepakt die de diverse werkzaamheden opnieuw heeft geraamd en gepland.
- **Piekberging Driemanspolder:** Piekberging Driemanspolder: we hebben beperkte vertraging opgelopen in de grondverwerving en voorbereiding van de aanbesteding, waardoor er dit jaar ook minder kosten worden gemaakt. De einddatum van het project blijft onveranderd.

3.3 Programma Schoon en Gezond Water

Portefeuillehouders: M. Leewis

Programmadirecteur: A. Bol

Schoon en gezond water is in de dichtbevolkte waterrijke delta van West-Nederland belangrijk. Zowel voor de mens, de natuur, als de bedrijven. Er mogen niet te veel voedings- en vervuulende stoffen in het water zitten, het oppervlaktewater moet zo natuurlijk mogelijk zijn ingericht, en ecologisch worden beheerd en onderhouden. Dit is essentieel voor een goede biodiversiteit en belangrijk voor de landbouw. En om lekker te kunnen zwemmen, vissen of varen. Samen met onze partners zorgen wij dan ook voor schoon en gezond water dat past bij de verschillende functies.

3.3.1 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2016

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec
1. Verminderen van watervervuilingen				
1	Vastleggen concrete afspraken met boom- en bollenteelt over emissiereducerende maatregelen	+	Rijnland en de sector zijn in goed overleg over de te nemen maatregelen. De sector staat in de startblokken om de benodigde subsidies bij de provincies aan te vragen maar in de openstelling hiervan zitten nog enkele obstakels. Medio dit jaar moet er meer duidelijkheid hierover ontstaan.	+
2. (Ecologisch) beheren, onderhouden en inrichten				
2	Aanwijzen inspiratiepolders in het kader van doelen overig water	+/-	We hebben nog geen inspiratiepolders aangewezen door het tijdelijk ontbreken van de juiste bemensing. Ondertussen loopt het meetprogramma, om voor alle polders de uitgangssituatie in beeld te krijgen, wel gewoon door.	+
3	Start proces stimuleren ecologisch(er) onderhoud derden	+	Nog niet gestart. Start is voorzien medio 2016.	+
3. Zorgen voor schone meren				
4	Meetprogramma KRW1	+	Het meetprogramma is ondertussen gestart. Vanwege het na-ijleffect van de maatregelen, moeten we naar verwachting een aantal jaren meten alvorens effecten te zien zijn.	+
5	Start (voorbereiding van de) uitvoering KRW waterlichaam Langerse Plassen	+	Het gebiedsproces loopt. We bereiden samen met de omgeving en gemeente de afweging van de maatregelen voor. Besluitvorming vindt plaats in 2017. We bereiden ook een pilot met natuurvriendelijke oevers voor, die medio 2017 start.	+
6	Start project KRW waterlichaam "De Wilck"	+	Nog niet gestart. Start is voorzien in de loop van het jaar.	+
7	Start integraal (incl. waterkwantiteit) project KRW regio Zoetermeer	+	Het watergebiedsplan Zoetermeer (kwantiteit en kwaliteit) is ondertussen gestart.	+

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec
8	Start project synergiekansen KRW (à la de Flying Squad)	+	Het traject is gestart en breed gecommuniceerd binnen de organisatie, bijvoorbeeld via inter-/intranet. Er lopen twee concrete projecten. Een project in polder Bloemendaal waarin gemeente, provincie, Staatsbosbeheer en eigenaren meedoen, en waarbij o.a. het overig water wordt gebaggerd met een bijdrage van Rijnland. Het andere project loopt in het Amsterdamse Bos, waarbij we gemeentelijke watercompensatie combineren met de aanleg van natuurvriendelijke oevers, in goed overleg met de beheerder van het bos.	+
4. Zorgen voor schoon zwemwater				
9	Bepalen locaties en aanpak blauwalgproblematiek	+	De analyse van probleemlocaties en (alternatieve) oplossingen hebben we nagenoeg afgerond. Dit komt in september naar de VV.	+

Niet in de begrotings-top tien, maar wel bestuurlijk relevant:

Aanpak riooloverstorten:

Samen met de gemeenten toetst Rijnland riooloverstorten op effecten op het watersysteem. Hierbij bepalen Rijnland en de gemeente gezamenlijk de meest doelmatige wijze om eventuele knelpunten op te lossen. Voor 2016 staan 10 gemeenten in de planning; 4 hebben we ondertussen gestart.

Sanering vervuilde waterbodems:

Dit pakt Rijnland op in het baggerprogramma. Wanneer we een verontreiniging aantreffen verwijderen we, zo mogelijk, de hele sliblaag. Twee aspecten verdienen apart aandacht. De provincie Zuid-Holland heeft recent het saneringsplan bij de Omgevingsdienst ingediend voor de sanering van de verontreinigde waterbodem bij het NAF-terrein in Alphen aan den Rijn. Dit gebeurt in goed overleg met, en met een financiële bijdrage van Rijnland. Het RIVM heeft begin dit jaar handvatten geleverd om een besluit te nemen over de sanering van de met PFOS-verontreinigde oppervlaktewateren en (water)bodems op Schiphol. Met alle betrokken partijen onderzoeken we nu hoe nu verder (zie ook Volgende Water).

Zwemwater:

Op het gebied van zwemwater zijn we in goed overleg met de gemeente Velsen en het recreatieschap over het alsnog oplossen van knelpunten op een tweetal locaties; omdat de oorzaak vooral ligt in achterstallig onderhoud van het recreatieschap hebben we deze locaties vorig jaar niet op orde kunnen brengen.

Zoetwater:

Met de opdrachtgevers van de uitbreiding van de zeesluis IJmuiden (RWS, provincie NH en Haven Amsterdam) is overeenstemming bereikt over maatregelen aan de bron om de extra zoutvracht door de uitbreiding te beperken. Uitgangspunt daarbij is geen extra zoutvracht in het Noordzeekanaal door de uitbreiding van de Zeesluis. De kosten worden geheel gedragen door de opdrachtgevende partijen die daarvoor een taakstellend budget van € 58 mln beschikbaar hebben gesteld. Ook is overeengekomen dat er een zwaar monitoringsprogramma wordt opgezet en dat het ministerie van IM verantwoordelijk is voor eventuele overblijvende verziltingsknelpunten na oplevering van de nieuwe Zeesluis. De

---

waterschappen worden betrokken bij het onderzoek voor het ontwerp van de maatregelen en de monitoring.

3.3.2 Wat gaat dit kosten in 2016? En wat zijn de gemaakte kosten tot en met maart? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Schoon en gezond Water	Begroting 2016	Prognose 2016	%
Totale exploitatiekosten (in € 1.000,-)	10.017	9.935	99%

Investeringsuitgaven

Programma Gezond en schoon water	Begroting 2016	Prognose Burap-1 2016	%
Totale bruto-investeringen	2.215	2.689	121%

3.4 Programma Waterketen

Portefeuillehouder: J. Haan

Programmadirecteur: G. v.d. Kooij

Rijnland maakt als zuiveringsbeheerder deel uit van de waterketen; het samenhangende geheel van drinkwaterproductie, riolering en afvalwaterzuivering. Door nauw samen te werken met de andere partijen in de waterketen; de gemeenten en de drinkwaterbedrijven, optimaliseren we samen de gehele waterketen.

Rijnland zuivert het afvalwater van huishoudens en bedrijven tot vastgestelde kwaliteitseisen en levert dit vervolgens weer terug aan het oppervlaktewatersysteem. Om het afvalwater te zuiveren zijn complexe, industriële installaties nodig. Het zuiveringsproces kost veel energie, verbruikt chemicaliën én produceert zuiveringsslib dat verder verwerkt wordt. We zetten dan ook in op het continu verbeteren van de verwerking van het afvalwater en de kostenefficiëntie.

Afvalwater lijkt slechts een afvalproduct, maar dat is het niet. Het is een potentiële bron van energie én herbruikbare grondstoffen. Het is onze ambitie om de komende jaren verdere stappen te zetten in het verduurzamen van de verwerking van het afvalwater. Bijvoorbeeld door het terugwinnen van energie en grondstoffen (o.m. fosfaat) uit het afvalwater.

3.4.1 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2016

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
1. Afvalwater doelmatig verwerken				
1	Continueren van zo efficiënt en effectief mogelijk verwerken van afvalwater	+/-	Op enkele zuiveringen is de effluent norm overschreden. Heemstede (droge stof) door onverwacht hevige neerslag, Hoogmade (Fosfaat) door uitstel projectstart, Leiden ZW en Haarlem WP (Fosfaat) door uitloop projecten.	+/-
2	In 2016 bouwen we verder aan assetmanagement en voeren we diverse businesscases uit om te komen tot afgewogen investeringsbeslissingen.	+	In het eerste kwartaal van 2016 zijn drie businesscases afgerond. Assetmanagement wordt steeds meer geïntegreerd in de reguliere bedrijfsvoeringprocessen en denkwijzen. Daarmee ligt de implementatie van assetmanagement op koers.	+
3	Centralisatie Oude Rijnzone: sluiten awzi Langeraar in 2016	+	Awzi Langeraar is voor 1 januari 2016 uit bedrijf genomen. De zuivering is in januari en februari 2016 gesloopt.	+
4	Voortgang centralisatie in de regio Haarlemmermeer. In 2016 werken we aan het nieuwe transportstelsel om de zuiveringen Aalsmeer en Rijsenhout te kunnen sluiten	+	Er wordt gewerkt aan het verkrijgen van de laatste zakelijke rechten en aan voorbereiding van aanbesteding. Naar verwachting komt hiervoor een kredietaanvraag naar de VV in september 2016.	+
5	Vernieuwen procesautomatisering op diverse locaties en aansluiten op	+	Vernieuwing van de procesautomatisering (PA) op de awzi's Lei-	+

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
	centrale proceskamer. In 2016 vernieuwen we op diverse plaatsen de procesautomatisering, waaronder de zuiveringen Leiden-Zuidwest, Velsen en Alphen Noord.		den-Zuidwest, Velsen en Alphen-Noord en aansluiting op de CPK is licht vertraagd door scopewijzigingen en andere renovaties op die lokaties. Op verschillende andere awzi's start de vernieuwing van de PA al. Enkele deelkredieten worden overschreden: Alphen-Noord, CPK en aanleg Infrastructuur. De (separaat lopende) renovatie van Alphen-Noord wordt minder omvangrijk dan eerst gedacht omdat de sliblijn wordt vereenvoudigd. De renovatie van de awzi Haarlem-Schalkwijk gaat helemaal niet door, aangezien de awzi op termijn wordt opgeheven en het afvalwater naar awzi Zwanenburg gaat. Uit beide projecten valt geld vrij dat kan worden gebruikt om genoemde drie deelkredieten te compenseren. De totaalraming voor de vervanging van de PA blijft vooralsnog ongewijzigd. Eventuele tegenvallers in de loop van 2016 zullen in de laatste kredietaanvraag worden verwerkt. Volgend op de realisatie van de procesautomatisering zullen de awzi's Velsen, Leiden Zuid-West en Alphen Noord op de CPK aangesloten worden. Rond 2019 zijn naar verwachting alle zuiveringen op de CPK aangesloten.	
6	Voortgang renovatie awzi Leiden zuidwest	-	De uitvoering is gestart. De aannemer heeft achterstand opgelopen, waardoor de oplevering verschuift van december 2016 naar einde eerste kwartaal 2017. Dit heeft vooralsnog geen financiële consequenties. Om de achterstand te minimaliseren en de gewenste kwaliteit te realiseren werken de teams van de aannemer en opdrachtgever nauw samen. Rijnland werkt samen met de aannemer om de achterstand te minimaliseren en tot aantoonbare kwaliteit te komen.	+/-
7	Voortgang renovatie awzi Velsen	+	Alle onderdelen van de renovatie zijn in uitvoering en afronding uitvoering eind 2017 is haalbaar. Van de risicoreservering van het krediet is ruim de helft reeds uitgegeven aan (vooral werktuig-	+/-

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016 (inclusief context)	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec 16
			bouwkundig) meerwerk.	
8	Samenwerking in de waterketen vanuit het Bestuursakkoord water (BAW). In 2016 ondertekenen we een nieuwe bestuurlijke overeenkomst met waterketenpartners.	+	Het samenwerkingsproces in de vier subregio's binnen de regio Rijnland verloopt goed. De drinkwaterbedrijven zijn in het proces betrokken en elk van de subregio's werkt aan de uitvoering van de samenwerkingsactiviteiten. In het tweede kwartaal stellen we de nieuwe bestuurlijke samenwerkingsovereenkomst vast. Accent komt te liggen op integrale ketenplannen waarmee een optimale investeringsafstemming kan worden bereikt.	+
9	In 2016 werken we aan het komen tot een richtinggevend besluit over de organisatievorm van het zuiveringsbeheer.	+	Eind 2015 is gestart met het bestuurlijke proces gericht op het, zo mogelijk in 2016, maken van een keuze of het bepalen van een richting voor de toekomstige organisatie van het zuiveringsbeheer. In het eerste kwartaal 2016 is een VV klankbordgroep ingesteld en is een inventariserende ronde langs de fracties geweest.	+
10	We organiseren in 2016 een open dag op de awzi Leiden Noord om te werken aan de betrokkenheid en de bewustwording van de omgeving bij de Waterketen	+	Begin 2016 is de bewustwordingsactie "niet in het riool" gestart in de sub-regio Leiden, daarin specifiek aandacht voor onder meer vet rest en geneesmiddelen(afval). Daarnaast zijn enkele lokale initiatieven ondersteund op het vlak van duurzame en klimaatbestendige stad (o.m. regentonnen acties).	+
2. Verwerking zo optimaal verduurzamen en hergebruiken				
11	Eind 2016 streven we naar een stijging tot 12% energiebesparingen en 15% energieopwekking. Wat we concreet in 2016 gaan doen is beschreven in het Energie Efficiency Plan.	+	Met de aanname dat de vier warmtekrachtkoppelsystemen het volledige jaar draaien en de vermindering van het energieverbruik de dalende trend blijft volgen, zijn de genoemde cijfers haalbaar.	+

Niet in de begrotings-top tien, maar wel bestuurlijk relevant:

Inspecties:

Door de tot op heden uitgevoerde inventarisaties en inspecties op de zuiveringstechnische werken is in beeld gekomen dat er een forse achterstand in renovatie en onderhoud is ontstaan. Er is de afgelopen jaren op dit aspect minder geïnvesteerd in de waterketen. In 2016 zetten we de inspecties op de zuiveringstechnische werken voort, zodat we eind 2016 een nog beter beeld hebben van de onderhoudstoestand. Deze inspecties lopen conform planning.

Veiligheid:

We starten in 2016 met het uitvoeren van aanvullende concrete veiligheidskundige maatregelen gericht op het verder vergroten van de veiligheid van onze medewerkers. Er is veel aandacht besteed aan de bewustwording van veiligheid (audits, veiligheidsfilmpjes, bedrijfshulpverleningstrainingen). De risico-inventarisaties en - evaluaties zijn in voorbereiding en zullen gedurende 2016 uitgevoerd worden op alle installaties. Investerings zijn voorzien vanaf het derde kwartaal.

ATEX:

De technische maatregelen, die voor de ATEX-installaties (gasveiligheid) in 2014 zijn afgesproken, zijn nagenoeg allemaal afgerond. Drie van de vier installaties zijn in bedrijf. De atex-installatie Velsen wordt opgestart als vastgesteld is dat er veilig gewerkt kan worden. Op moment van schrijven (red: eind april 2015) is de verwachting dat dit uiterlijk eind juni zal zijn.

Vanwege de leeftijd van de installaties werd destijds aan de hand van externe adviezen gedacht dat het niet mogelijk zou zijn om voor 100% te gaan voldoen aan alle ATEX-eisen. Dit was gerelateerd aan de verwachting dat er onvoldoende ontwerp- en onderhoudsgegevens beschikbaar zouden zijn. Recent is duidelijk geworden dat er, mede op basis van het onderhoudsmanagementsysteem, evenwel voldoende informatie geleverd kan worden om deze 100%-keuring wel te verkrijgen. Per atex-installatie wordt nu bekeken wanneer de finale keuring alsnog verricht kan zijn.

Voor de volledigheid wordt nog het volgende gemeld. Voor de aanpassingen zijn de atex-installaties van de awzi's Leiden Zuid West en Velsen uit bedrijf geweest. De installaties op Haarlem Waarderpolder en Leiden Noord zijn in bedrijf gebleven. Ook op die zuiveringen zijn er al zoveel mogelijk aanpassingen verricht. Op Haarlem Waarderpolder zullen de komende jaren nog de in bedrijf gebleven onderdelen zoals de gistingstanks opeenvolgend worden geïnspecteerd en gerenoveerd. Tot die tijd zal op die locatie geen sprake kunnen zijn van een 100%- keuring. Vergelijkbare afwegingen worden gemaakt voor Leiden Noord.

Voor alle vier de locaties geldt dat door de aanpassingen het risico op gevaarlijke situaties aanzienlijk is verkleind, mede omdat de medewerkers over de juiste opleidingen beschikken om in atex-zônes te mogen werken.

Onderzoek:

Rijnland is in 2016 betrokken bij diverse **onderzoeken** voor de waterketen:

- Op awzi Velsen wordt het EssDe proces gerealiseerd. Het proces volgen we in 2016 en 2017 met (Stowa gesteund) onderzoek.
- Op awzi Zwanenburg starten we medio 2016 het (Stowa gesteund) onderzoek naar slib ontwatering zonder chemicaliën.
- We onderzoeken samen met twee waterschappen het zeven van actief slib (projectnaam AAS).
- Op awzi Nieuwe Wetering wordt het zogenaamde S-select proces geïmplementeerd (verbeteren slibbezinkbaarheid), waarmee in potentie een nieuwe nabezinktank overbodig is.
- Betrokken bij diverse Stowa-onderzoeken naar "emissiereductie microverontreinigingen (o.a. geneesmiddelen)".
- Met het LUMC in gesprek over mogelijke toepassing Pharmafilter en gebruik van plaszakken (opvang röntgencontrastmiddelen).
- We inventariseren met brancheorganisatie voor apothekers de bestaande regelingen voor de inzameling van medicijnafval bij diverse gemeenten in Rijnlands gebied.

Samenwerking:

Naast de lopende **samenwerking in de waterketen** vanuit het BAW met de waterketenpartners werkt Rijnland ook samen in andere vormen. Bijvoorbeeld:

- Het ontzorgen van de gemeente Noordwijkerhout door de Samenwerking Waterketen (SWWK) verloopt naar wens van de gemeente. De "SWWK" is een sinds 2001 bestaande samenwerking tussen drinkwaterbedrijf DUNEA en Rijnland.
- Rijnland werkt met DUNEA samen aan het beheer van de Rijnlandse persleidingen. In 2016 wordt een zogenoemde LTAP (Lange Termijn Asset Planning) opgesteld. Daarvoor is de benodigde data op metaniveau in het eerste kwartaal geïnventariseerd. Het gaat om kenmerken als leg jaar van de leiding, materiaal, diameter en dergelijk.

HVC en duurzaamheid:

De GR-slibverwerking (HVC) is in maart 2016 een werkgroep gestart om een slibverwerkings of energie- en grondstoffenstrategie voor de komende 15-20 jaar te ontwikkelen. D&H heeft besloten om het Rijnlandse aandeel in HVC-wind op zee mee te rekenen in de besparingen. Via de Unie wordt getracht om dit ook landelijk te laten gelden. Naar verwachting wordt het in 2016 duidelijk of Rijnland mag toerekenen. In nauwe samenwerking met bedrijven zijn we op zoek naar mogelijkheden en technologieën om uit afvalwater grondstoffen terug te winnen. Medio 2016 starten we een pilot-project met de Pyrolyse van roostergoed (omzetten in biobrandstof). Verder is Rijnland betrokken bij het landelijke initiatief van de energie- en grondstoffenfabriek.

Informatiebeveiliging en waterketen

Bij de vernieuwing van de procesautomatisering van de zuiveringen wordt meteen ook de informatiebeveiliging op het juiste niveau gebracht. Op de bestaande installaties is veelal sprake van verouderde apparatuur en programmatuur die niet eenvoudig kunnen worden bijgewerkt naar de nieuwste inzichten op het gebied van beveiliging. Aanpassingen worden gezocht in flankerende maatregelen.

3.4.2 Wat gaat dit kosten in 2016? En wat zijn de gemaakte kosten tot en met maart? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma Waterketen	Begroting 2016	Prognose 2016	%
Totale exploitatiekosten (in € 1.000,-)	65.713	65.154	99%

De exploitatieprognose ligt ca. € 0,6 mln lager dan begroot. De belangrijkste oorzaak is de lagere kapitaalmarktrente, waardoor per saldo de kapitaallasten lager zijn dan begroot.

Investeringsuitgaven

Programma Afvalwaterketen	Begroting 2016	Prognose Burap-1 2016	%
Totale bruto-investeringen	56.810	50.061	88%

De investeringsprognose ligt € 6,8 mln lager dan begroot voor jaarschijf 2016.

- Awzi Leiden-ZW: prognose over 2016 hoger dan begroot, door verschuivingen in de planning van het project tijdens uitvoering;
- Awzi Velsen: prognose 2016 minder dan begroot, door verschuivingen in de factuurplanning van het project tijdens uitvoering;

-
- Sluiten awzi's Hoogmade en Woubrugge: 2016-prognose meer dan begroot, doordat deel van het werk is verschoven van 2015 naar 2016 door uitvoeringstegenvallers;
  - Roostergoedinstallatie awzi Haarlem Waarderpolder: 2016 prognose hoger dan begroot, dit is verschoven van 2015 naar 2016 (en verhoging totale kosten, waarvoor reeds aanvullend krediet is verkregen);
  - Awzi Katwijk beluchting: jaarschijf 2016 minder dan begroot, omdat een groter deel van het project is verschoven naar 2017
  - Awzi Zwaanshoek beluchting: jaarschijf 2016 meer dan begroot, omdat dit project juist naar voren is getrokken waar beluchting Katwijk iets naar achteren schuift;
  - Roostergoedinstallatie awzi Zwaanshoek: jaarschijf 2016 minder dan begroot, want het werk is voor een groter deel naar 2017 geschoven;
  - Binnen Procesautomatiseringsproject zijn er diverse verschuivingen tussen de verschillende awzi-locaties voor 2016, door verschuivingen in de planning t.o.v. elkaar. De geprognosticeerde uitgaven voor het totale cluster zijn voor 2016 conform begroting en binnen de beschikbaar gestelde kredieten.

Netto wegen vooral de vertraging in het sluiten van de awzi Heemstede (door wachten op business case Schalkwijk, en na besluitvorming wijzigen ontwerp) en de gewijzigde aanbestedingsstrategie van het sluiten van de awzi's Aalsmeer-Rijsenhout nogal door.

3.5 Programma Bestuur, Organisatie en Dienstverlening (BOD)

Portefeuillehouders: H. Pluckel, G. Doornbos, M. Kastelein
 Programmadirecteur: G. v.d. Kooij

Naast de primaire programma's voor veiligheid, voldoende en gezond water en de waterketen is een effectieve en efficiënte organisatie nodig voor de realisatie van WBP-doelstellingen. BOD heeft tot doel de organisatie zodanig in te richten dat deze doelstellingen kunnen worden bereikt. Daarnaast zijn de bestuurlijke activiteiten en de ondersteunende bedrijfsvoering ondergebracht in het programma BOD. Bestuurlijke ontwikkelingen, zoals vernieuwend besturen, organisatorische ontwikkelingen, zoals het OrganisatieVerbeterPlan (OVP), en ontwikkelingen ten aanzien van medewerkers, op P&O-gebied, hebben een plek binnen dit programma. Tenslotte zijn duurzaamheid en innovatie bij BOD ondergebracht, omdat deze thema's organisatiebreed – voor alle primaire programma's en de organisatie als geheel – van belang zijn.

De beleidskaders voor BOD zijn activiteiten die voortvloeien uit algehele ontwikkeling van de organisatie en het coalitieakkoord. In het coalitieakkoord zijn vijf thema's benoemd: innovatie, duurzaamheid, deregulering, participatie en dienstverlening. In 2016 werkt Rijnland deze thema's op strategisch niveau verder uit. Zodra invulling is gegeven aan deze thema's bekijkt Rijnland hoe er binnen BOD op deze vijf thema's gerapporteerd kan worden.

3.5.1 Wat is de voortgang/het resultaat tot en met maart 2016

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec
1. Omgevingsgerichtheid				
1	<i>Visie van bestuur concretiseren</i> <ul style="list-style-type: none"> • WBP5 vastgesteld; • strategieën vijf bestuurlijke thema's ontwikkeld en omgezet in concrete plannen. 	+	Het bestuur heeft in maart 2016 de koers voor Rijnland voor de komende jaren bepaald door het vaststellen van het WBP5 en de stippen voor de vijf bestuurlijke thema's duurzaamheid, innovatie, participatie, dienstverlening en deregulering. De planning is dat het college voor elk van de thema's in de zomer een uitvoeringsprogramma opstelt.	+
2	<i>Vernieuwend besturen</i> zoektocht afronden naar praktische instrumenten om de controlerende en de kaderstellende taak van de VV te versterken en om publieksparticipatie te bevorderen	+	Het bestuurlijk besluitvormingsproces is steeds meer op basis van een planning georganiseerd in een proces van beeldvorming, oordeelsvorming en besluitvorming (bob-methodiek). Momenteel wordt eraan gewerkt dit nog scherper te maken. De vergroting van de publieksparticipatie is in gang gezet via VV-commissies in de avond en op locatie.	+
3	<i>Van buiten naar binnen handelen</i> Stappen gemaakt in / realiseren van: <ul style="list-style-type: none"> • benodigde cultuur- en gedragsverandering • ontwikkelingen in het positioneren, profileren en professionaliseren van communicatie 	+	- Cultuur- en gedragsverandering: Elke leidinggevende besteedt in zijn/haar team aandacht voor de OVP-doelen, onder andere door er specifieke afspraken over te maken in de gesprekscyclus. Daarnaast biedt de Aquademie diverse trainingen die medewerkers en management ondersteunen bij het maken van deze vertaalslag. - Er is een communicatiestrategie in de	+

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec
	<ul style="list-style-type: none"> • implementatie issues en risicomangement • vernieuwing website naar een interactieve, vraaggerichte site • verbinden van omgevingsmanagement en communicatie van de organisatie. 		<p>maak. Op 13 april is in een informatieve VV een indruk gegeven worden van lopende acties op het gebied van van buiten naar binnen handelen. Ook kunnen dan de wensen van de VV worden geïnventariseerd.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Er wordt een pilot gedraaid met omgevingscan en analyses door middel van het systeem OBI4One. Deze zetten we in bij de calamiteitenorganisatie maar ook bij issuemanagement. - Website en intranet zijn vernieuwd. - Samenwerking tussen omgevingsmanagers en communicatie krijgt vorm. 	
	<i>Relatiebeheer</i> aan iedere gemeente een relatiebeheerder toewijzen en de eerste strategische agenda's ontwikkelen	+/-	In elke gemeente wordt de strategische agenda van Rijnland en de specifieke gemeente besproken. Het toewijzen van een relatiebeheerder aan iedere gemeente is nog niet volledig gerealiseerd, de verwachting is dat dit later in 2016 wel het geval zal zijn.	+
2. Kwaliteit van de organisatie				
4	<i>Projectbeheersing</i> alle 400 projecten geclusterd, belangrijke stappen gezet in: scopemanagement, risicogestuurde projectbeheersing, werken conform een projectkwaliteitssysteem, het houden van interne projectaudits, real time beschikbaarheid van project- en programma-informatie en het opzetten van een database met kentallen.	+/-	<p>Het overgrote deel van de projecten is inmiddels geclusterd. Op dit moment wordt geëxperimenteerd met rapportages en indicatoren per cluster, om het bestuur optimaal te kunnen informeren. Daarnaast zijn alle clusters inmiddels bemenst met IPM-teams (Integraal Project Management). Er loopt een intensief traject om de projectbeheersing verder te verbeteren.</p> <p>In het licht van de gemaakte afspraken in het kader van het OVP, zullen in de eerste helft van 2016 alle projecten (nogmaals) tegen het licht worden gehouden, om te zien of er omissies zijn. Na de zomer zal gestart worden met projectaudits, gewerkt worden aan de beschikbaarheid van project- en programmainformatie en database met kentallen.</p>	+
5	<i>H@rm (v/h: e-HRM)</i> beschikbaar stellen van basismodule en plusmodule en implementeren van topmodule	+	<p>De basis- en plusmodule zijn beschikbaar. Per januari gebruiken alle Rijnlanders H@RM in plaats van TIM.</p> <p>Nu wordt gewerkt aan het verder uitnutten van de basis- en plusmodule, door er gericht managementinformatie uit te halen. De planning van de topmodule (in werking per 1-1-2017) staat onder druk omdat diverse keuzes, ook op landelijk niveau, nog moeten worden gemaakt.</p>	+/-
6	<i>Project Veilig werken</i> Verdere implementatie van het Veilig & Gezond werken-meerjarenplan	+	Er is vooral veel aandacht voor cultuur en gedrag. Het op het netvlies houden van hetgeen de organisatie in de afgelopen periode heeft geleerd qua houding en gedrag, is daarbij belangrijk. Acties	+

	Doelstellingen en resultaten uit de Programmabegroting 2016	Score t/m mrt	Toelichting (referentie = begroting 2016, tenzij beleid door VV is gewijzigd)	Prognose dec
			<p>en verantwoordelijkheden worden steeds beter bij de afdelingen zelf belegd en geborgd.</p> <p>Specifiek resultaat van het eerste kwartaal werk is het nieuwe proces voor het melden van incidenten op het gebied van veiligheid dat in maart operationeel is gegaan; het proces moet het doen van meldingen stimuleren.</p> <p>Daarnaast zijn twee middelbaar veiligheidskundigen aangesteld om veiligheid op de werkvloer ('ogen oren op de installaties) te verbeteren.</p> <p>Aandachtspunt is het uitvoeren van inspecties op alle installaties. Deze zouden al moeten zijn gestart, maar omdat ook hier eerst de verantwoordelijkheid goed belegd en beschreven moest worden, is er wat vertraging ontstaan.</p>	
3. Moderne informatievoorziening				
7	<p><i>Prosa</i></p> <p>Applicatie geïmplementeerd en in gebruik genomen voor financiële administratie, inkoop en projectadministratie.</p>	+/-	<p>Prosa is conform planning begin januari van start gegaan. Begin april is décharge gegeven aan de projectorganisatie en is verdere afronding aan de beheerorganisatie overgedragen. Gebruikers zullen de komende maanden verder wennen aan de nieuwe wijze van werken en naar verwachting verbeteringen aanvragen. Bijvoorbeeld om rapportages voor projectbeheersing meer naar eigen wensen in te richten.</p>	+
8	<p><i>Organisatorische I&A-eenheid met Schieland</i></p> <p>gerealiseerd per 1 jan 2017 en ondergebracht in de organisatie van Rijnland</p>	+	<p>De voorbereidingen van de vorming van de organisatorische eenheid voor I&A-dienstverlening lopen grotendeels volgens plan; het optuigen van de projectmatige aanpak van deze verandering heeft meer tijd in beslag genomen dan verwacht.</p> <p>Bij de Bijzondere Ondernemingsraad is volgens planning de conceptadviesaanvraag voor de samenwerking ingediend.</p>	+
4. Duurzaamheid en innovatie				
9	<p>start uitvoering eerste maatregelen uit het Energie Efficiency Plan</p>	-	<p>Vaststellen door VV van duurzame energiestrategie is later dan gepland (april 2016). Het Energie Efficiency Plan (EEP) wordt in het najaar vastgesteld door het college. Uitvoering van de maatregelen uit het Energie Efficiency Plan zal daarvoor niet in 2016 kunnen aanvangen. Wel is inmiddels met de voorbereiding van het project 'Zonneweide AWZI Katwijk' gestart, als onderdeel van het EEP.</p>	-

---

Niet in de begrotings-top tien, maar wel bestuurlijk relevant:

Internationale samenwerking:

Internationale projecten lopen goed. In Tanzania wordt gewerkt aan ondersteuning enerzijds op het vlak van bedrijfsvoering zuiveren en ISO certificering en anderzijds op het vlak van waterkwaliteitsmodellen en milieu risicoanalyses. Daartoe is ook een stagiair aangetrokken.

Inzet van een trainee in het Blue Gold Project van Bangladesh is gecontinueerd.

Het Moldavië-project is gestopt omdat dit geen focusland is.

Er heeft een missie plaatsgevonden naar Zuid-Afrika in het kader van het project Kingfisher (opzet van Catchment Management Agencies). Ook is op verzoek van Dutch Water Authorities deelgenomen aan een project in Nicaragua.

Informatiebeveiliging:

Er is sprake van een tegenvaller op het projectbudget door noodzakelijke inhuur van een projectmanager. Het krediet blijft naar verwachting binnen de gestelde kaders. Door het uitlenen van Rijnlands personeel aan het landelijk programma informatiebeveiliging bij Het Waterschapshuis is er sprake van een vertraging, waarbij alleen de spoedeisende acties zijn gedaan, maar nog niet alle top 10-acties volledig zijn afgerond. Door inzet van nieuwe projectmedewerkers worden de activiteiten opnieuw ingepland.

Duurzaamheid:

Implementatie Aanpak duurzaam Grond-, Weg- en Waterbouw (GWW) via pilots: In de eerste periode van 2016 zijn er pilots uitgevoerd op het Schiphol Trade Park (omgevingswijzer) en in het project Piekberging Haarlemmermeer (Dubocalc).

Klimaatbestendige stad:

De studie 'Lakenplein Leiden klimaatbestendig' is opgeleverd (bestuurlijke behandeling hiervan volgt in het tweede kwartaal van 2016). De stresstest Haarlem is momenteel in voorbereiding, net als de uitvoering van 'Gouda stevige stad op slappe bodem'.

Innovatie:

Het innovatiefonds is operationeel. In de afgelopen periode is de eerste ronde geweest met drie toewijzingen (samen € 75.000,-).

3.5.2 Wat gaat dit kosten in 2016? En wat zijn de gemaakte kosten tot en met maart? (in € 1.000)

Exploitatie

Programma BOD	Begroting 2016	Prognose 2016	%
Totale exploitatiekosten (in € 1.000,-)	32.400	31.633	98%

De verlaagde exploitatieprognose van ca. € 0,8 mln wordt veroorzaakt door een lagere bijdrage aan belastingsamenwerkingsverband BSGR over 2016, onder meer door toetreding van een nieuwe gemeente (-/- € 0,1 mln). Verder is sprake van een positief jaarrekeningresultaat 2015 van de BSGR, wat in 2016 is geboekt (-/- € 0,4 mln).

Tot slot zijn structurele meevallers c.q. verlagingen uit de jaarrekening 2015 verwerkt in 2016 (-/- € 0,3 mln).

Investeringsuitgaven

Programma B.O.D.	Begroting 2016	Prognose Burap-1 2016	%
Totale bruto-investeringen	894	1.245	139%

Er is sprake van meerdere kleine verschuivingen van per saldo € 0,3 mln.

4. Financiën

4.1 Wat is de prognose voor 2016? En wat zijn de uitgaven?

4.1.1 Exploitatiebegroting 2016 versus gemaakte kosten t/m maart 2016

Hoewel sprake is van meerdere bijstellingen verwacht Rijnland per saldo precies binnen de exploitatiebegroting te blijven. De verwachte mutaties ten opzichte van de exploitatiebegroting 2016 staan in de volgende tabel.

Omschrijving Kostensoortgroep (in € 1.000)	I	II	II - I
	Begroting 2016	Prognose 2016 obv Burap-1	Vershil
Lasten:			
Rente en afschrijvingen	52.858	54.459	1.601
Personeelslasten	49.126	49.126	0
Goederen en diensten van derden	73.745	73.400	-345
Bijdragen aan derden	14.870	14.870	0
Toevoegingen voorzieningen/onvoorzien	7.500	7.500	0
Totaal lasten	198.099	199.355	1.256
Baten:			
Financiële baten	315	315	0
Personeelsbaten	275	275	0
Goederen en diensten aan derden	6.281	7.181	900
Bijdragen van derden	835	835	0
Belastingopbrengsten	180.256	179.556	-700
Interne verrekeningen	7.807	7.063	-744
Totaal baten	195.769	195.225	-544
Saldo baten en lasten	2.330	4.130	
Onttrekkingen aan reserves	330	2.130	1.800
Egalisatie van tarieven	2.259	2.259	0
Toevoeging rente aan reserves	-259	-259	0
Toevoeging algemene reserves			
Verwacht exploitatieresultaat	0	0	0

-/- = overschot, +/+ = nadeel

Rente- en afschrijvingen (+/+ € 1,6 mln)

Per saldo stijgen de kapitaalasten. Dit heeft de volgende oorzaken:

- De rentelasten zijn ten opzichte van de begroting met € 2,0 mln verlaagd. De voordelen als gevolg van de herstructurering van de leningenportefeuille in september 2015 waren niet verwerkt in de begroting 2016. Bovendien daalt de kapitaalmarkt-rente nog steeds verder.
- Doordat meer projecten dan begroot gereed zijn in 2016, is er sprake van € 1,8 mln meer aan kapitaallasten. Het gaat onder meer om enkele kadverbeteringswerken.
- Bij de behandeling van de jaarrekening 2015 wordt voorgesteld om de afschrijvings-termijn te verlagen van geactiveerde HWBP-bijdragen uit eerdere jaren. De feitelijke verlaging – van 30 naar 5 jaar – vindt plaats in 2015 en wordt gefinancierd uit de bij jaarrekening afgesproken hiervoor op te richten bestemmingsreserve. Dit leidt eenmalig in 2016 tot een extra afschrijving van € 1,8 mln.

Goederen en diensten derden (-/- € 0,3 mln)

Op basis van de gerealiseerde uitgaven in de jaarrekening 2015 is sprake van diverse kostenverlagingen o.a. representatie-, advies- en onderzoek-, porto-, gereedschaps-, huur- en dienstkleidingskosten.

Diverse opbrengsten (€ 0,9 mln meer dan begroot)

De jaaropbrengst voor opstalrechten, met name langs de Ringvaart van de Haarlemmermeer was conservatief begroot. Door de ingezette, geleidelijk 'marktharmonisatie' van de tarieven voor de opstalrechten is sprake van een plus van € 0,5 mln. Verder deelt Rijnland mee in het positieve jaarrekeningresultaat 2015 van de BSGR van € 0,4 mln.

Interne verrekeningen (€ 0,7 mln minder dan begroot)

De te activeren bouwrente is € 0,7 mln lager, met name door een lagere kapitaalmarktrente dan begroot.

Belastingopbrengsten (€ 0,7 mln minder dan begroot)

De verwachte netto belastingopbrengsten voor 2016 blijven vooralsnog € 0,7 mln achter bij de begroting, iets dat zich in 2015 reeds voordeed. De opbrengst verontreinigingsheffing blijft structureel achter vanwege minder de-icingsmiddelen bij Schiphol en de wettelijke wijziging van de heffingsparameters. Ook mag er door wetwijzigingen niet meer geheven worden op de parameters chloride, sulfaat en fosfor. De opbrengst zuiveringsheffing blijft structureel achter vanwege verplaatsing van aantal bedrijfsactiviteiten buiten het beheersgebied van Rijnland, wijzigingen in zuiveringstechnische voorzieningen en middelen en de aanhoudende gevolgen van de economische crisis.

Onttrekking reserves (€ 1,8 mln meer dan begroot)

Betreft de onttrekking uit de bestemmingsreserve 'versneld afschrijven HWBP bijdrage 2011-2012'. Deze is vastgesteld bij de behandeling van de jaarrekening 2015 en wordt gebruikt voor de extra c.q. versnelde afschrijving (zie ook onder 'kapitaallasten').

4.1.2 Investeringsprojecten (in € 1.000)

In de volgende tabel staat het begrote en geprognosticeerde investeringsvolume over 2016.

Totaal programma's	Begroting 2016	Prognose Burap-1 2016	%
Totale bruto-investeringen	131.786	130.467	99%
Concernbrede korting begroting 2016	12.886		
Directiekorting	nvt	15.467	
Totale bruto-investeringen (incl korting)	118.900	115.000	97%

Het totaal van de geprognosticeerde bruto-investeringsuitgaven komt per saldo uit op € 115 mln, oftewel 97% van de in begroting 2016 opgenomen investeringsramingen. Een toelichting op de mutaties per programma staat in het vorige hoofdstuk.

4.1.3 Verlaging kredietbedragen

De check op te verlagen kredietbedragen is met instemming van het college doorgeschoven naar de tweede burap. Na de zomer heeft Rijnland een verbeterd inzicht in de risicoreserves op projectclusterniveau en de daarbij mogelijke aanpassingen in de bijbehorende kredieten.

4.2 Renteontwikkelingen

Rijnland heeft in 2016 een kasgeldlimiet van € 45,6 mln. Dit is het maximale bedrag dat met kort geld gefinancierd mag worden. Overschrijdingen van deze limiet kunnen worden voorkomen door het afsluiten van langgeldleningen. Er zijn in 2016 nog geen langgeldlening afgesloten. Rekeninghoudend met de in deze bestuursrapportage opgenomen prognoses voor de investeringsuitgaven, het rekeningresultaat en een geactualiseerde liquiditeitsprognose betekent het dat er voor 2016 langgeldleningen nodig zijn tot een bedrag van € 93,7 mln. Dit is € 26,0 mln lager dan waarmee in de begroting rekening is gehouden (€ 119,7 mln tegen een rentepercentage van 1,8%).

Tot en met maart 2016 is voor het financieren van de investeringen met kortgeld naast de beschikbare financieringsruimte van de rekening-courant van de NWB (huidig rentepercentage 0,1%) gebruik gemaakt van 5 kasgeldleningen bij de NWB met een gemiddeld bedrag van € 36 mln en een looptijd van één maand. Het rentepercentage van deze kasgeldleningen is gemiddeld 0,244% negatief. In de begroting 2016 is rekening gehouden met 0,3% voor rente kortgeld.

Het drempelbedrag voor schatkistbankieren is in 2016 niet overschreden. Bij een overschrijding van dit drempel bedrag moeten overtollige gelden conform de regeling schatkistbankieren gestort worden in 's Rijks schatkist. Het risicoprofiel van de Rijnlandse financiering kan als laag worden gekenschetst. In de bestaande leningenportefeuille vaste schuld bevindt zich geen enkele lening met de mogelijkheid van renteherziening tijdens de looptijd.

4.3 Personele informatie

Formatie

Het college heeft ingestemd om de invulling van de personele formatie flexibeler in te vullen. Leidend blijft het totaalbudget van € 43,0 mln. Over 2016 verwacht Rijnland binnen dit totale budget te blijven. De vaste formatie kan hierdoor tijdelijk hoger uitkomen dan de begrote 608,9 fte. De prognose over 2016 is dat dit elders binnen de personele kosten kan worden gecompenseerd ¹.

De vaste formatie op de peildatum van 31 maart 2016 beliep 609,5 fte.

Ziekteverzuim

Ziekteverzuim Rld	Begroting 2016	Prognose 2016	Jaargem. t/m mrt '16	12-maands gemiddelde
Percentage inclusief langdurige zieken	4,0%	4,0%	4,8%	3,9%

Rijnland streeft er naar om over 2016 uit te komen op 4% ziekteverzuim. Dit is overeenkomstig het gemiddelde van de afgelopen twaalf maanden. Het eerste kwartaal is over het algemeen altijd hoger dan de prognose over het gehele jaar. Zo ook in 2016. In het eerste kwartaal heeft de griepperiode altijd een negatieve invloed op het percentage.

---

¹ totaalbudget exploitatie= vaste formatie plus inhuur (excl. inhuur voor projecten) minus detacheringen minus via projecten te activeren vaste formatie = € 43,0 mln

4.4 Organisatie en control

4.4.1 Interne controles (rechtmatigheid) en audits (doelmatigheid, doeltreffendheid) en rekenkamercommissie

De Rijnlandse organisatie voert via stafbureau Concerncontrol jaarlijks doelmatigheids- en rechtmatigheidsonderzoeken uit. In de eerste maanden heeft het stafbureau gewerkt aan een audit over de onderlinge samenwerking voor het project atex awzi Leiden zuid-west. Verder heeft het stafbureau de managementletter en de aanbevelingen van de accountant in goede banen geleid.

In de VV van 1 juni 2016 wordt de opzet en 'doorstart' van de nieuwe rekenkamercommissie besproken.

4.4.2 Stand van zaken risicoparagraaf programmabegroting 2016

De exploitatiebegroting blijft na deze burap voldoende robuust om de eventuele consequenties van de volgende 'restrisico's te dekken.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Maatregelen 2016 en evt. consequenties weerstandscapaciteit
1	Onzeker economisch klimaat (Pluckel) Hoewel de economie steeds meer lichtpuntjes toont, is het inschatten van rentelasten, energieprijzen e.d. een hachelijke zaak. Rijnland is een kapitaalintensieve organisatie en daarmee gevoelig voor rentefluctuaties.	Vooralsnog is nog steeds sprake van lagere rentelasten door de nog steeds dalende kapitaalmarktrente. De kwijt te schelden of oninbaar te verwachten belastingopbrengsten liggen vooralsnog op begrotingsniveau.
2	Extra correctief onderhoud (allen) Idealiter is er op het gebied van assetmanagement een balans tussen de mate van preventief en correctief onderhoud. Door werk te maken van assetmanagement streeft Rijnland erna om in balans te komen. Niettemin blijft er een reële kans dat over 2016 meer correctief onderhoud noodzakelijk is dan in de begroting is opgenomen.	De onderhoudskosten, zowel in de exploitatie als voor investeringen (groter onderhoud), zijn vooralsnog conform begroting. Door inspecties is voor zuiveringstechnische werken eind 2016 een beter beeld van de onderhoudstoestand.
3	Organisatie(delen) voortdurend in transitie (Kastelein, Doornbos) Ook in 2016 zijn meerdere organisatieonderdelen in transitie, iets dat gevolgen kan hebben voor de plaatsing van de betreffende medewerkers. De cao kent daarbij een ontslagbescherming van drie tot zes jaar voor bovenformatieve medewerkers. Van belang daarbij is dat de begroting voor personele kosten scherp geraamd is.	De begroting voor personele kosten is naar de mening van het college voldoende robuust om deze mogelijke gevolgen op te vangen. Zo vallen de personele gevolgen van de nieuwe administratie-eenheid binnen de gestelde kaders.
4	Korting/onvoorzien investeringsramingen (allen) Rijnland vaart scherper aan de wind qua investeringsramingen. Rijnland hanteert in dit kader een zogeheten kapitaallastenkorting van 10% (2016: € 0,2 mln). Het negatieve risico is dat deze korting te hoog kan zijn. Het positieve risico c.q. minder investeringsramingen kan leiden tot minder kapitaallasten.	Rijnland verwacht dat de ingezette verbetering van de projectbeheersing de kwaliteit van de investeringsramingen zal verbeteren. De kapitaallasten liggen per saldo iets hoger dan begroot. Door wijzigingen elders in de begroting wordt voorgesteld dit te compenseren.
5	Mate van zekerheid (extra) opbrengsten (Pluckel) Rijnland heeft gerekend met extra opbrengsten gedurende 2016 als gevolg van o.a. enkele boekwinsten van te verkopen eigendommen. Ook hier is sprake van een kans op meer- of minderopbrengsten.	Vooralsnog houdt Rijnland voor boekwinsten het begrote bedrag aan van € 1,0 mln. De eerste verkopen vinden plaats in het derde en vierde kwartaal.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Maatregelen 2016 en evt. consequenties weerstandscapaciteit
6	Niet voorziene ontwikkelingen bij verbonden partijen (diverse poho's) In de begroting was aangekondigd dat zowel voor Aquon als, BSGR sprake kan zijn voor extra, niet begrote, bijdragen.	De bijdrage aan de BSGR zal vanaf 2017 omhoog gaan. De ombouwplannen voor Aquon worden in het 2e kwartaal 2016 gepresenteerd. In de loop van het jaar zullen dan ook de financiële consequenties hiervan duidelijk worden. De kosten van Aquon zijn in 2016 licht hoger dan in 2015 maar dat heeft te maken met een grotere meetvraag en niet met het ombouwproces.
7	PFOS-sanering (Doornbos) Vanwege het blusmiddelincident op Schiphol in de zomer van 2008 is de bodem onder vijf opslagbassins, waarin tijdelijk blusmiddel bevattend water is opgeslagen, vervuild met PFOS. Hoewel Rijnland zichzelf niet verantwoordelijk acht, heeft op 17 juli 2014 de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State het beroep tegen de bestuursdwang die Rijnland was opgelegd voor de slibsanering ongegrond verklaard.	Het RIVM heeft begin 2016 onder- en bovengrenzen (interventieniveau) afgeleid voor bodem, bagger/sediment, grondwater en oppervlaktewater. De vervolgstap is om op basis van kwaliteitscriteria een voorstel te doen voor een gebied specifiek kader voor hergebruik van grond. Hiervoor is medio april een werkgroep ingesteld, waarin alle bevoegde gezagen (provincie, gemeente, Rijnland) vertegenwoordigd zijn. Verwachting is dat dit in 2016 gereed is. Pas daarna kan een saneringsplan worden opgesteld. De beheersing van de verontreiniging (kwaliteit en geld) verloopt volgens plan. Het proces(tijd) om te komen tot verdere afspraken verloopt moeizaam door onduidelijkheid rond normering en aanpak.
8	Financiering te herstellen calamiteiten (allen) Jaarlijks heeft Rijnland te maken met diverse en uiteenlopende calamiteiten. De oorzaken kunnen zowel extern als intern zijn. De bestrijding en het herstel naar de oorspronkelijke of gewenste situatie vergt een noodzakelijke financiering die vaak niet begroot is. Persleidingbreuken en piekbuien zijn hiervan terugkerende voorbeelden.	Vooralsnog was dit jaar van piekbuien of persleidingbreuken geen sprake. De voorgedane incidenten, zoals olieverontreiniging in het Spaarne, hebben niet geleid tot extra, niet begrote kosten.
9	Juridische risico's (meerdere poho's) Rijnland heeft in 2016 diverse rechtszaken c.q. juridische risico's lopen. In bijna alle gevallen is sprake van los van elkaar staande incidenten en lopen (hogere) beroepen, zoals: a) Gerechtelijke procedures opstalrechten; b) Kustversterkingen in Katwijk en Noordwijk kans op claims op nadeelcompensatie.	a) <i>'Opstalrechten'</i> : De Hoge Raad heeft uitspraak gedaan en Rijnland op nagenoeg alle punten in het gelijk gesteld. Het is de verwachting dat een en ander geen risico's van enige omvang met zich mee zal brengen. b) <i>Nadeelcompensatie kustversterkingen</i> : Deze zijn afgehandeld en bij het HWBP in rekening gebracht. Inzake het kustwerk Katwijk is ook een aantal claims op nadeelcompensatie gedaan, die in 2015 zijn behandeld. De kosten, voor zover die betrekking hebben op de kustversterking komen voor rekening van Rijnland en zullen worden doorberekend aan het HWBP. De claims voor 'Katwijk' worden dit jaar door de schadeadviescommissie behandeld en vervolgens ter financiering voorgelegd aan het HWBP.
10	Grondwateroverlast aan kust Noordwijk (Langeslag) In 2013 is de kustversterking Noordwijk opgeleverd. Een werk dat zich kenmerkt door de zogeheten dijk-in-duin constructie. Inmiddels is gebleken dat dit werk bij heeft gedragen in grondwateroverlast in een aantal kelders van bewoners en bedrijven in Noordwijk.	Zie ook programmatekst 'voldoende' water: Rijnland en gemeente zorgen voor een drainage in de boulevard. Rijnland vraagt het HWBP voor een bijdrage in de uitgaven.

	Omschrijving risico (met portefeuillehouder)	Maatregelen 2016 en evt. consequenties weerstandscapaciteit
11	<p>Kans op afvalstoffenbelasting slibafvoer (Haan) Sinds 2014 is er een afvalstoffenbelasting. Deze belasting kan worden uitgebreid naar slibafvoer in zogeheten monoverbranders, verbranders waarin zuiveringsslib niet met huisvuil wordt gemengd. Er is een kans dat Rijnland op slibafvoer een maximale afvalstoffenbelasting van in totaal ca. € 1,3 mln.</p>	<p>Dit risico is via interventies van de Unie definitief van de baan.</p>

4.5 Besparingen Bestuursakkoord Water (BAW)

De prognose is conform de voor 2016 begrote besparingen, oftewel € 39,1 mln ten opzichte van het referentiejaar 2010. Een uitgebreidere toelichting volgt bij de tweede burap.

4.6 Verbonden partijen

De stand van zaken en verwachtingen zijn in bijlage 2 per verbonden partij nader toegelicht.

---

5. Toetsing

Via de Buraps informeert het college de VV over de voortgang, de afwijkingen en de bijzonderheden ten opzichte van de Programmabegroting 2016. De bijdragen voor deze bestuursrapportage zijn geconsolideerd en getoetst aan de vastgestelde kaders en het beleid.

5.1 Toetsingskaders

De uitkomsten van de Burap moeten passen binnen de toetsingskaders van:

1. de in november 2015 vastgestelde programmabegroting 2016;
2. financiële beleidskaders en budgettaire uitgangspunten;
3. de wettelijke vereisten uit de waterschapswet (artikel 108) die zijn vertaald naar Rijnlands verordening beleids- en verantwoordingsfunctie (VV 5-11-2008).
4. Eventuele door de VV goedgekeurde afwijkingen van de programmabegroting 2016

Ad 2: de **financiële beleidskaders** bestaan onder meer uit:

- a. Nota Weerstandscapaciteit en risicobeheersing (VV 12-3-2008);
- b. Kostentoedelingsverordening (VV 5-11-2014);
- c. Specifieke financiële regelingen en verordeningen, o.a. de nota vaste activa, nota reserves en voorzieningen;
- d. Overige budgettaire uitgangspunten.

Ad 3: de betreffende artikelen uit de "**verordening** beleids- en verantwoordingsfunctie van het Hoogheemraadschap van Rijnland" zijn artikel 7 tot en met 9. De essentie hiervan is dat het college de VV informeert in hoeverre doelstellingen, prestaties en middelen op koers liggen en of bijsturing of begrotingswijzigingen noodzakelijk zijn.

5.2 Bevindingen van de toetsing op de verordening

De volledige tekst van de "**verordening** beleids- en verantwoordingsfunctie van het Hoogheemraadschap van Rijnland", artikel 7 tot en met 9 ligt ter inzage. De passages die expliciet zijn gebruikt voor de toetsing betreffen:

"D&H zorgt ervoor dat per programma gegevens beschikbaar zijn over:

1. bereikte en te bereiken prestaties, doelstellingen en effecten, die kunnen worden getoetst op doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 7.1);
2. netto-exploitatiekosten en investeringsuitgaven (art.7.2)
3. afwijkingen van betekenende mate van (1) prestaties en doelstellingen en (2) middelen (art. 7.2, 7.3, 9.1, 9.4, 9.5, 9.6).
4. D&H is bevoegd tot overschrijding van geautoriseerde netto exploitatiekosten tot 10% per programma (art. 8.2) en tot 10% per investeringskrediet of € 0,5 mln. (art. 8.3). Ook is D&H bevoegd tot dekking uit het bedrag voor onvoorzien (art. 8.1)."

1. Bereikte en te bereiken prestaties, doelstellingen en effecten, toetsbaar op doelmatigheid en doeltreffendheid (art. 7.1) → voldoet

Op basis van deze Burap is de VV in de gelegenheid om per programma en concernbreed een inschatting te maken in hoeverre de doelstellingen en prestaties uit de programmabegroting 2016 worden bereikt. Een +-score bijvoorbeeld geeft aan dat de activiteit conform de begroting wordt gerealiseerd (hoofdstuk 3). Het verbeteren van de toetsbaarheid heeft continu de aandacht van management en college. Zo is bijvoorbeeld in deze burap gebruik gemaakt van de AVI voor projectbeheersing. Deze Algemene VoortgangsIndicator toont een weloverwogen gemiddelde score op project(cluster)niveau van meerdere indicatoren. Stafbureau Concerncontrol adviseert verder om spaarzaam om te gaan met de indicator dat een bepaalde activiteit 'wordt opgestart'. De feitelijke voortgang en realisatie van activiteiten is te allen tijde een betere indicator.

---

2. (Netto) exploitatiekosten en investeringsuitgaven per programma (art. 7.2)

Deze zijn in de voorgaande hoofdstukken weergegeven per programma. Zowel concernbreed als per programma zijn geen (geprognosticeerde) overschrijdingen geconstateerd. De stand van zaken en prognose voor personele kosten en de bijbehorende formatie is in hoofdstuk 4 uiteengezet en blijft binnen de begroting.

3a. Afwijkingen van betekenende mate van prestaties en doelstellingen, per programma en concernbreed (art. 9.1, 9.4)

De in de vorige hoofdstukken gesignaleerde 'minnen' en 'plusminnen' bieden de VV inzicht in de relevante afwijkingen van doelstellingen e.d. ten opzichte van de programmabegroting 2016.

Verder is getoetst in hoeverre de door de VV in 2016 goedgekeurde (totaal)kredieten passen binnen de toetsingskaders. Deze zijn in drie categorieën verdeeld:

1. Kredieten die niet in de programmabegroting 2016 waren geraamd;
2. Kredieten die significant hoger zijn dan de programmabegroting 2016;
3. Kredieten die in de programmabegroting 2016 een C-status hadden en m.a.w. van 'C' meteen naar 'A' zijn gegaan. Van C-investeringen worden niet de kapitaallasten door-gerekend naar de waterschapslasten.

In totaal zijn in de VV's van januari tot en met maart 2016 18 kredieten vastgesteld. De toetsing van de verleende kredieten ziet er als volgt uit:

Verstreckte (verzamel)kredieten 2016 (januari t/m april-VV)		Aantal
1	Binnen kaders programmabegroting 2016	12
2	Kredieten die niet in de programmabegroting 2016 waren geraamd	--
3	Kredieten die significant hoger zijn dan de programmabegroting 2016	6
4	Kredieten die in de programmabegroting 2016 een C-status hadden	--
	Totaal	18

De door de VV vastgestelde kredieten die significant hoger waren dan geraamd in de begroting 2016 betroffen de kredieten die in de VV-behandeling van 26 januari 2016 waren genoemd als 'te laag begroot'. Het betrof onder meer enkele (aanvullende) kredieten voor kadeverbeteringswerken, boezemgemaal Spaarndam en roostergoedverwijderaars op awzi's.

3b. Afwijkingen van betekenende mate van ingezette en in te zetten middelen, per programma en concernbreed (art. 7.2, 7.3, 9.5, 9.6) → voldoet

De financiële afwijkingen, zowel in de exploitatie als bij investeringsuitgaven, zijn per programma en concernbreed in de voorgaande hoofdstukken uiteengezet.

4. Overschrijdingen nettokosten exploitatie > 10%

Er zijn geen feitelijke overschrijdingen in de exploitatiekosten, zowel per programma als concernbreed. De post onvoorzien is tot nu toe niet gebruikt.

5. Overschrijdingen goedgekeurde kredieten

Tot en met maart 2016 zijn er geen feitelijke kredietoverschrijdingen van investeringsprojecten. Er zijn op projectniveau met andere woorden geen overschrijdingen boven de grens van 10% of € 0,5 mln.

Volgt.

Bijlage 1. Stand van zaken en prognose van geselecteerde investeringsprojecten (vertrouwelijk)

(Wordt) separaat toegevoegd.

Bijlage 2. Stand van zaken en verwachtingen verbonden partijen

I. GR Slibverwerking 2009 (als aandeelhouder in HVC)	
Naam	GR Slibverwerking 2009
Vestigingsplaats	Rotterdam
Rechtsvorm	gemeenschappelijke regeling
Wat levert het Rijnland op als klant	Voorzieningszekerheid slibverwerking op een duurzame wijze tegen een aanvaardbare prijs. Zie ook toetsingskader opt-outregeling HVC. Vastgesteld in VV van 26-1-2011.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie en daardoor kosten beperken en op termijn opbrengsten te genereren. Met een grote partner als HVC vermindert de kwetsbaarheid van het slibverwerkingsproces. Met HVC kunnen duurzaamheids- en efficiencydoelstellingen gerealiseerd worden waarvoor de 5 waterschappen alleen te klein zijn en niet de kennis en ervaring voor kunnen mobiliseren.
Bestuur en evt. toezicht	Dagelijks bestuur bestaande uit db-leden van deelnemende waterschappen met een voorzitter van Rijnland. Toezicht op HVC door een Raad van commissarissen met 8 leden, waaronder 1 commissaris expliciet namens de waterschappen.
Jaar van oprichting/instelling	GR vanaf 2009
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in algemeen en dagelijks bestuur.
Algemene doelstelling / businesscase	Voorzieningszekerheid slibverwerking op een duurzame wijze tegen een aanvaardbare prijs. Zie ook toetsingskader opt-outregeling HVC. Vastgesteld in VV van 26-1-2011.
Beoogde resultaten voor 2016	Optimalisatie in de slibketen met het zoveel mogelijk beperken van de slibproductie: fosfaatterugwinning realiseren. Gematigde tariefsontwikkeling en onderbezettingsverlies beperken.
Gerealiseerde resultaten 2016	Prijs valt binnen begroting. HVC heeft een contract met Ecophos ondertekend om fosfaat terug te winnen met ingang van 2017. Dat loopt op schema. Voor Rijnland betekent dat een korting van € 5/ton op het slibverwerkingstarief. Het voorschottarief 2016 blijft gelijk aan dat van 2015.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 0 (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,08 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Deelneming in HVC via GR € 11.345
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

II. NWB

Naam	Nederlandse Waterschapsbank
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	NV
Wat levert het Rijnland op als klant	De aandelen van de NWB zijn voor 81% in handen van de waterschappen, waaronder Rijnland. Hiermee is Rijnland verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld- en kapitaalmarkten.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Vanwege de economische crisis zijn er strengere internationale richtlijnen (Basel-3) waardoor voorlopig geen dividend aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd). Voorheen was dit wel het geval en een extra motivatie om een aandelenpakket aan te houden. Gezien de winstgevendheid van de bank komt dividenduitkering vanaf 2018 weer in zicht. De NWB opereert op een traditionele manier met een laag risicoprofiel en is daarmee een bovengemiddeld betrouwbare financier. Dit draagt bij aan een stabiele renteontwikkeling.
Bestuur en evt. toezicht	Driehoofdige directie, onder toezicht van Raad van commissarissen met 8 leden. Nieuwe voorzitter van de directie in 2016.
Jaar van oprichting/instelling	1953 (na de watersnoodramp)
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in Algemene vergadering van Aandeelhouders
Algemene doelstelling / businesscase	De aandelen van de NWB zijn voor 81% in handen van de waterschappen, waaronder Rijnland. Hiermee is Rijnland verzekerd van een efficiënte en effectieve toegang tot geld- en kapitaalmarkten.
Beoogde resultaten voor 2016	Vorbereiding voldoen aan Basel 3-normering (eigen vermogen). Hybride vermogen aantrekken.
Gerealiseerde resultaten 2016	Aan de voorzieningszekerheid bestaat geen twijfel. De rentepercentages behoren nog tot de laagste in de markt. Vorbereidingen voor het voldoen aan de hogere kapitaaleisen liggen op schema. Er is al hybride vermogen aangetrokken van provincies om aan de Basel 3-norm te voldoen maar dit is nog niet voldoende. In 2016 en 2017 moet de rest hiervan worden aangetrokken.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 1.399 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 89.915 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Deelneming € 825.000, vanaf 2012 tot nader order geen dividenduitkering meer vanwege vereiste vermogensopbouw op grond van Basel-3.
Verandering Rijnlands belang?	Nee

III. Meergrond

Naam	MeerGrond, be- en verwerking van baggerspecie
Vestigingsplaats	Hoofddorp
Rechtsvorm	Vof
Wat levert het Rijnland op als klant	Financieel resultaat minimaal break-even. Aanloopfase van het project inrichting van het terrein als onderdeel van Park-21 zodat in de loop van 2017 opgeleverd kan worden en de grond aan de gemeente Haarlemmermeer kan worden geleverd.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Beperkt, functie als strategisch baggerdepot voor Rijnland is achterhaald. Nu heeft een verantwoorde ontmanteling en oplevering aan de gemeente conform de afspraken prioriteit.
Bestuur en evt. toezicht	Drie bestuursleden, managementteam bestaande uit 4 leden
Jaar van oprichting/instelling	1999
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in bestuur en ambtenaar in MT
Algemene doelstelling / businesscase	Op een kosteneffectieve manier baggerspecie te verwerken. Oorspronkelijke doelstelling (voorzieningszekerheid) is achterhaald. Nu wordt gestreefd naar een bedrijfseconomisch verantwoorde beëindiging van het bedrijf.
Beoogde resultaten voor 2016	Financieel resultaat minimaal break-even. Start met het project inrichting van het terrein als onderdeel van Park-21.
Gerealiseerde resultaten 2016	Er is onvoldoende aanvoer van bagger om een positief bedrijfsresultaat te kunnen halen in een zeer concurrerende markt. Doordat niet gestart kan worden met de herinrichting van het terrein, wordt de reguliere bedrijfsvoering ook gehinderd maar lopen de vaste kosten door. Door bezwaar- en vergunningprocedures heeft de inrichting vertraging opgelopen. Break-even resultaat zal niet worden behaald in 2016 door bereiken innameplafond. Andere scenario's dan inrichting als park worden onderzocht.
Eigen vermogen (peildatum)	-/- € 0,4 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,6 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Storting participatie € 60.000
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

IV. SBG

Naam	Stichting Beheer van het Gemeeneland
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Stichting
Wat levert het Rijnland op als klant	Niet meer van toepassing, Rijnland maakt geen gebruik meer van sale and leaseback. Het Polderhuis in Hoofddorp is via Rijnland onderverhuurd voor een marktconforme prijs.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Niet meer aan de orde. SBG moet de BTW-belastingprocedure op een verantwoorde wijze afwickelen. Bij afwijzing bezwaar door Belastingdienst, wordt een beroepsprocedure gestart. Voor wat betreft het beheer van de erfgoedpanden Gemeenlandshuis en Polderhuis is de meerwaarde onderwerp van discussie.
Bestuur en evt. toezicht	Vijf bestuursleden
Jaar van oprichting/instelling	1994
Vertegenwoordiging Rijnland	Twee hoogheemraden in bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Erfgoedbeheer waarbij twee historische panden voor onbepaalde tijd in beheer zijn genomen.
Beoogde resultaten voor 2016	Het succesvol voeren van beroepsprocedure over naheffingsaanlagen Omzetbelasting. Zoveel mogelijk ruimte in het erfgoed verhuren (via Rijnland).
Gerealiseerde resultaten 2016	Na ongunstige uitspraak rechtbank in beroep bij het gerechtshof. De erfgoedpanden zijn volledig verhuurd (via Rijnland) voor het daartoe bestemde gedeelte.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 3,5 mln (eind 2014)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 0,0 mln (eind 2014)
Rijnlands financieel belang	Stichting, daarom geen participatie
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

V. UvW

Naam	Unie van Waterschappen
Vestigingsplaats	Den Haag
Rechtsvorm	Vereniging
Wat levert het Rijnland op als klant	Ontwikkeling gemeenschappelijk beleid, lobby en werkgeversorganisatie. Lidmaatschap is verplicht.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Voor de uitvoering van bijv. Bestuursakkoord Water is de Unie onmisbaar. Dat geldt ook voor de lobby voor de vergroting van het EMU-aandeel.
Bestuur en evt. toezicht	Zes bestuursleden o.l.v. 1 voorzitter. Alle 25 waterschappen zijn in de ledenvergadering vertegenwoordigd.
Jaar van oprichting/instelling	Onbekend
Vertegenwoordiging Rijnland	Dijkgraaf in algemeen bestuur UvW
Algemene doelstelling / businesscase	Ontwikkeling gemeenschappelijk beleid, lobby en werkgeversorganisatie (verplicht lidmaatschap)
Beoogde resultaten voor 2016	Uitvoering Bestuursprogramma en Bestuursakkoord Water. Kostenbeheersing zodat niet meer dan 1% contributieverhoging nodig is.
Gerealiseerde resultaten 2016	Nog geen resultaten gepubliceerd.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 0,8 mln (eind 2014)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 12,9 mln (eind 2014)
Rijnlands financieel belang	Contributie 2016: € 0,5 mln
Verandering Rijnlands belang?	Nee

VI. Aquon

Naam	Aquon, instituut voor wateronderzoek en advies
Vestigingsplaats	Den Bosch
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (GR)
Wat levert het Rijnland op als klant	Aquon zal in 2016 zich verder ontwikkelen door de basis op orde te brengen en een toekomstbestendige organisatie te ontwikkelen. De organisatie zal een verandering doormaken naar een kostenbewuste, zakelijke en klantgerichte productiecultuur waardoor een toekomstbestendige organisatie ontstaat.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Voor 2015 is voor het indicatieve meetprogramma een bijdrage van € 3,3 miljoen voorzien, bestaande uit vergoeding kosten meetnet en garantieregeling.
Bestuur en evt. toezicht	Negen bestuursleden waaruit een voorzitter gekozen
Jaar van oprichting/instelling	2011
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in bestuur (DB/AB)
Algemene doelstelling / businesscase	Schaalvergroting welke leidt tot vergroting van de efficiency, vermindering van de kwetsbaarheid, benutting van de mogelijkheden tot continue kwaliteitsborging en kwaliteitsverbetering en versterking van de innovatiekracht.
Financiële doelstelling in business case	Voor 2016 is een start van de ombouw voorzien, zowel voor wat betreft de strategie als de governance. Hierbij wordt in de loop van 2016 een financiële business case gepresenteerd.
Beoogde resultaten voor 2016	Opleveren en in gang zetten van een ombouwplan.
Gerealiseerde resultaten 2016	Het rapport over de gewijzigde strategie en de governance is in concept gereed en wordt halverwege dit jaar aan de algemene besturen gepresenteerd. Dit zal tot een begrotingswijziging voor 2016 en 2017 leiden die ook voor een zienswijze aan de VV wordt voorgelegd.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 2,4 mln. (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 14,8 mln. (eind 2015)
Rijnlands financieel belang Wijziging in Rijnlands belang?	Deelnemer Gemeenschappelijke Regeling. Kosten 2016: € 3,3 mln. Nee

VII. HWH

Naam	Het Waterschapshuis
Vestigingsplaats	Amersfoort
Rechtsvorm	GR
Wat levert het Rijnland op als klant	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Start nieuwe werkwijze volgens HWH 2.0 met meer flexibiliteit door slankere en meer wendbare organisatie (o.a. door minder vast personeel). Meer keuzevrijheid in programma's door strikte scheiding ertussen. Kosten- en kwetsbaarheidsvoordelen door schaalgrootte.
Bestuur en evt. toezicht	22 leden
Jaar van oprichting/instelling	2013, gewijzigd in 2014
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraad in Algemeen Bestuur
Algemene doelstelling / businesscase	Het Waterschapshuis is de regie- en uitvoeringsorganisatie voor de 24 waterschappen op het gebied van Informatie en Communicatie Technologie. Het Waterschapshuis heeft als doel het bevorderen van samenwerking op het gebied van ICT tussen de waterschappen.
Beoogde resultaten voor 2016	Voortzetting nieuwe werkwijze volgens HWH 2.0 met meer flexibiliteit door slankere en meer wendbare organisatie (o.a. door minder vast personeel). Meer keuzevrijheid in programma's door strikte scheiding ertussen. Kosten- en Kwetsbaarheids-voordelen door schaalgrootte.
Gerealiseerde resultaten 2016	Het proces om personeelsformatie te beperken tot vaste kern vordert langzaam maar zeker in samenwerking met de waterschappen om dit regionaal aan te pakken.
Vertegenwoordiging Rijnland	Hoogheemraadschap in algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
Eigen vermogen (peildatum)	€ 2,5 mln (eind 2015)
Vreemd vermogen (peildatum)	€ 6,5 mln (eind 2015)
Rijnlands financieel belang	Kosten 2016: € 0,5 mln.
Wijziging in Rijnlands belang?	Nee

VIII. BSGR

Naam	Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland
Vestigingsplaats	Leiden
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (GR)
Wat levert het Rijnland op als klant	Ontwikkelingen op het gebied van verdere samenwerking binnen het Rijnlands gebied worden als meest interessant beoordeeld, gezien de mogelijkheden van gecombineerde aanslagoplegging wat voor de burger vanuit het maatschappelijk perspectief het meeste voordeel biedt. Voorstellen die invulling geven aan de genoemde samenwerking zullen in een business casevoorstel worden aangeboden aan de deelnemers. De ontwikkelingen van het kostenniveau, te behalen door inkrimping van het personele bestand en/of aanpassing van de normering van de kwaliteitseisen van de dienstverlening zullen tevens worden afgestemd met de deelnemers.
Bestuur en evt. toezicht	
Voordelen op kosten, kwaliteit en kwetsbaarheid	Voor 2015 zijn het willen samenwerken in de regio, de groeistrategie van de organisatie en de vaststelling dat de belastingtaken efficiënt, tegen lage kosten doch kwalitatief hoogwaardig worden uitgevoerd de speerpunten. De uitdaging voor de organisatie ligt in de voorgenomen kostenbesparingen, opgelegd vanuit de taakstelling. De personeels- en managementontwikkeling van de organisatie zal worden ondersteund door flankerend beleid. Een en ander zal worden gemonitord door het ontwikkelen van een kostprijscalculatiemodel.
Bestuur en evt. toezicht	Negen bestuursleden waaruit een voorzitter gekozen
Jaar van oprichting/instelling	2009
Vertegenwoordiging Rijnland	Twee hoogheemraden in bestuur
Algemene doelstelling/businesscase	Uit overwegingen van kwaliteit, continuïteit en efficiency samenwerken bij de beleidsvoorbereiding, heffing en invordering van waterschapsbelastingen en gemeentelijke belastingen, alsmede bij de uitvoering van de Wet waardering onroerende zaken en het beheer en de uitvoering van vastgoedinformatie.
Financiële doelstelling in business case	In de businesscase was voor 2015 een bijdrage van € 4,2 mln voorzien. Met het toetreden van twee gemeenten in 2013 is de structurele bijdrage gedaald met € 0,2 mln tov eerdere berekeningen.
Beoogde resultaten voor 2016	Met het afronden van de transitiefase per einde 2013 zal het jaar 2015 in het teken staan de groeifase. Ter voorbereiding op deze fase wordt een plan gemaakt voor een verdere groeistrategie en zal het definiëren en bepalen van kostprijzen alsmede (indien noodzakelijk) het bepalen van een actieplan om de kostprijzen meer concurrerend te maken, om deze schaalvergroting te kunnen realiseren, de belangrijkste speerpunten zijn.
Gerealiseerde resultaten 2016	Voor verdere ontwikkeling en uitbreiding van de BSGR is een strategienota opgesteld. Met een aantal nieuwe deelnemers worden gesprekken gevoerd. Per 1 januari 2016 is de gemeente Waddinxveen toegetreden tot het samenwerkingsverband. Ter voorbereiding op uitbreiding van de samenwerking zijn de bestuurlijke zeggenschapsverhou-

---

VIII. BSGR

Eigen/Vreemd vermogen Rijnlands financieel belang	dingen aangepast en wordt een kostprijsmodel ontwikkeld. Dit leidt tot een groter kostenaandeel voor Rijnland, te weten minimaal € 0,4 mln in 2018 en vanaf 2019 minimaal € 0,8 mln. Hiermee wordt rekening gehouden in het MJP 2017-2020.
Wijziging in Rijnlands belang?	Deelnemer Gemeenschappelijke Regeling. Kosten 2015: € 3,4 mln (35%bijdrage), en € 0,2 mln BTW, totaal € 3,6 mln. N.v.t.